Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН   № 136 (8376).   20 июль, 1984 йил ● ЖУМА ● Баҳоси 3 тийин.

ЎЗАРО ТЕКШИРИШ ДАВОМ ЭТМОҚДА

Пахта—ҳамманинг иши

ЖИЗЗАХ районидаги «Москва» ва Навоий номли колхозларнинг меҳнатчилари заҳарли дори ишлатишдан батамом воз кечдилар. Бу ерда кўсак қурти билан зарарланган далаларга трихограмма юборилади. Трихограммани ўзлари учун ҳам, қўшни хўжаликлар учун ҳам кўпайтирадилар.

Ана шу хўжаликларда бўлган Тошкент области қишлоқ меҳнатчиларининг ўзаро текшириш бригадаси ўсимликларни ҳимоя қилишнинг биологик воситаларидан фойдаланиш тажрибасига юксак баҳо берди. Бундай воситалардан фойдаланиш ғўзаларнинг яхши ривожланишига ёрдам беради.

Навоий номли колхоздан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ортиқ Раҳматов ва «Москва» колхозидан Умира Орифжонова бошлиқ бригадалардаги пахта майдонларининг ҳолати меҳмонларни хурсанд қилди. Далаларнинг бегона ўтлардан тозаланганлиги мусобақадош дўстларни қойил қолдирди. Бу — коллектив пудратни жорий этиш натижасидир. Деҳқонлар ягона наряд асосида ишлаб ғўзаларни меҳр билан парвариш қилмоқдалар, мўл «оқ олтин» ҳосили етиштирмоқдалар.

Лекин районда ҳамма иш ҳам кўнгилдагидек, деб бўлмайди, дейишди тошкентликлар. «Олмазор», Ҳ. Носиров номли, «Зарафшон» колхозларининг баъзи бўлимларида культивация сифатсиз ўтказилмоқда. Пахта ва маккажўхори майдонларини, боғлар ва токзорларнинг чанқашига йўл қўйилмоқда. Тунги суғориш яхши ташкил этилмаган. Деҳқонлар учун ҳамма жойда ҳам маданий-маиший шароитлар кўнгилдагидек ташкил этилмаган.

Текширувчилар аниқланган камчиликларни тугатиш юзасидан бир қанча қимматли маслаҳатлар бердилар.

(ЎзТАГ мухбири).

ШОНЛИ ЮБИЛЕЙНИ МЕҲНАТДА ЯНГИ ЗАФАРЛАР БИЛАН КУТИБ ОЛАЙЛИК!

60

БЕКОБОД районидаги «КПСС XXV съезди» совхозининг 5-бўлими ва «Далварзин» совхозининг 3-бўлими деҳқонлари ўзаро мусобақалашиб меҳнат қилмоқдалар. Юбилей йилида улар гектаридан 40 центнердан «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини қабул қилишган. Яқинда бу икки бўлимнинг ўзаро текшириш бригадалари бир-бирларининг далаларида бўлиб, ғўзаларнинг шу кунлардаги ривожини кўздан кечирдилар, тажриба алмашдилар. Шунингдек, йўл қўйилаётган камчиликларни тезроқ бартараф этиш юзасидан қимматли маслаҳатлар бердилар. Суратда: мусобақадошлар «Далварзин» совхозининг 3-бўлими пахтазорларида.

М. Қорабеков фотоси.

БЎЛИҚ КЎСАКЛАР

ПИСКЕНТ районидаги Охунбобоев номли колхознинг Умарали Ваҳобов бошлиқ бригадаси далаларидамиз. Шийпон яқинидаги пахтазорда механизаторлар Ў. Мадалиев ва Ғ. Ҳамдамовлар ғўзаларга ишлов бермоқдалар. Қўшни 30 гектарлик пайкалда эса миришкорлар сув тараш билан банд. Уларга йўл-йўриқ кўрсатаётган бош сувчи Мирзаали Абдураҳмоновни бир лаҳза суҳбатга тортамиз.

— Деҳқончилик бизга ота касб,— дейди у мамнуният билан.— Отам узоқ йиллар давомида колхозда сувчилик қилдилар. Ҳозир эса пенсиядалар. У кишининг ишларини акам икковимиз давом эттираяпмиз. Акам қўшни бригадада бош сувчи, мен эса беш йилдан буён шу коллективда ишлайман.

Суҳбатдошимиз пахтазорга ишора қилди:

— Илгарилари 30 гектарлик мана бу майдонимиз анча нотекис эди. Шу сабабдан пайкалнинг ҳар жой — ҳар жойидан етти-саккизтагача ўқариқ ўтказишга тўғри келарди. Натижада 60—70 сотих ер ўқариқлар ҳисобига йўқотиларди. Биз бунинг олдини олиш мақсадида пайкалларни яхшилаб текисладик. Эндиликда унинг ўртасидан фақат битта ўқариқ ўтказганмиз. Сув равон, текис оқмоқда, ғўзалар қониб сув ичмоқда.

Бригада деҳқонлари ана шу тариқа ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш, маҳаллий ўғитга тўйдириш ва ҳар бир агротехник тадбирни ўз вақтида сифатли ўтказиш эвазига бу йил ҳосилдорликни 45 центнерга етказишга аҳд қилишган. Бу йиллик планда белгиланганидан 21 центнер кўпдир. Шу кунларда далаларда олиб борилаётган ишлар юксак мажбуриятга яраша бўлмоқда. Деҳқон меҳрига қониб, кун сайин кўкка бўй чўзаётган ҳосилдор тупларда мўл ҳосил нишоналари — тўқ кўсаклар тобора кўпаймоқда.

И. СОЛИЕВ.

«САЛЮТ — 7» — «СОЮЗ Т — 11» — «СОЮЗ Т—12» ОРБИТАЛ КОМПЛЕКСИ ИЧИДА ОЛТИ СОВЕТ КОСМОНАВТИ

ТАСС АХБОРОТИ

1984 йил 18 июль куни Москва вақти билан соат 13 дан 17 минут ўтганида «Союз Т-12» космик кемаси Леонид Кизим, Владимир Соловьев ва Олег Атьковлардан иборат экипаж бошқараётган «Салют-7» — «Союз Т-11» орбитал комплекси билан туташди.

Туташувчи узелнинг герметиклиги текшириб кўрилганидан кейин Владимир Жонибеков, Светлана Савицкая ва Игорь Волк «Салют-7» станциясининг хонасига ўтишди. «Салют-7» — «Союз Т-11»—«Союз Т-12» илмий-тадқиқот комплекси ичида олти совет космонавти, шу жумладан аёл космонавт Ер атрофидаги космик фазода ишлаб турибди.

Биргаликдаги парвоз программасида техник ва технологик экспериментлар, Ернинг юза қисмини кузатиш ва суратга тушириш, медицина-биология, астрофизика тадқиқотлари ва бошқа тадқиқотлар кўзда тутилган.

Телеметрик маълумотларга қараганда «Салют-7» — «Союз Т-11»—«Союз Т-12» илмий-тадқиқот комплексининг борт системалари нормал ишлаб турибди. Леонид Кизим, Владимир Соловьев, Олег Атьков, Владимир Жонибеков, Светлана Савицкая ва Игорь Волкнинг кайфияти яхши.

ОБЛАСТЬ МУКОФОТИ ЛАУРЕАТЛАРИ

ҲАМРАТНИНГ ХИРМОНЛАРИ

ОЙДИН кеча. Чор-атроф жим-жит. Бригада картасининг охирги жўягига сув боғлагач Озод Иброҳимов енгил тин олди. Яна бир бор эгатларга оқаётган сувдан хабар олгач, дала шийпонига қараб юрди. Катта ариқ бўйига етганда бу тарафга кимнингдир келаётганини кўриб тўхтади.

— Ҳорманг, Озод,— қоронғуликда бригада бошлиғининг овози эшитилди.

— Бор бўлинг, Ҳамрат ака.

Бригада бошлиғи Ҳамрат Бобожонов бош сувчи Озод Иброҳимов билан суғорилаётган карталарни айланиб чиқди. Сувчиларга зарур маслаҳатлар, кўрсатмалар берилди. Шундан кейингина Ҳамрат ака уйига қайтди.

— Ажойиб бригадиримиз бор-да,— дейди О. Иброҳимов.— Тиниб-тинчимайди. Доимо эл ташвиши билан яшайди. Ҳар куни олдимизга уч-тўрт марта келиб, хабар олади. Сув камайса, бизга ёрдамлашади.

...Ҳа, ҳақиқатан ҳам Оққўрғон районидаги «Оққўрғон» совхозининг бригада бошлиғи Ҳамрат Бобожонов ҳақида ҳамма фақат қувониб гапиришади. Ўн беш йилдирки, у бригадага етакчилик қилиб келяпти. Ана шу йиллар ичида ҳосилдорлик 18 центнердан 40 центнерга кўтарилди. Бунда бригадирнинг ҳиссаси катта, албатта.

— ...Биласизми, бир куни қизим Тозагул, дада, пахта нега оқ бўлади, деб сўраб қолди. Бу саволга, пахта инсон меҳнати, меҳри туфайли юзага келади. Шунинг учун оппоқ бўлади, деб жавоб бердим. Шундай дедиму, чуқур ўйга толдим. Ростдан ҳам пахта экилган кундан бошлаб то пишиб етилгунча инсон қанча-қанча тер тўкади, бедор кунлар ва тунларни ўтказади. Ҳар туп ғўзани ўз фарзандидек авайлаб-асрайди. Лекин ҳалол меҳнат қилган кишини у қуруқ қўймайди. Ўзимдан қиёс, ана шу пахта туфайли элга танилдим, обрў-эътибор топдим. 1983 йилги меҳнат натижаларимиз эвазига Тошкент область «Оқ олтин» мукофотига сазовор бўлдим. Шунинг учун ҳам ҳаётимни пахтасиз тасаввур қилолмайман,— дейди Ҳамрат ака.

Табиатан камгап Ҳамрат акадан бошқа нарсаларни сўраш ноўрин эди. Чунки у мана шу қисқа сўзларида ўзининг бутун ҳаёт йўлини, келгуси режаларини айтиб берганди. Дастлаб бригадага бошлиқ бўлиб ўтгандаги қийинчиликлар, пахта ҳосилдорлигини ошириш йўлидаги изланишлар ҳаммаси Ҳамрат Бобожонов учун ҳаёт дарслиги бўлди.

— Бир қарашда Ҳамрат ҳам бошқалардек меҳнат қилади,— дейди совхоз директори Тирков Каримов.— Лекин ҳосилдорлик, ишдаги барака бу бригадада доимо юқори. Бунинг сирини сўрасангиз, оддийгина қилиб, иштиёқ билан, чин дилдан меҳнат қилиш керак, дейди. Ҳақиқатан ҳам Ҳамрат бошчилигидаги бригаданинг асосий ютуғи ана шунда. Улар ҳар бир тадбирни номига эмас, сифатли бажаришади. Бригадир ўзига ҳам, бошқаларга ҳам талабчан.

Директор ҳақ гапни айтди. Ҳамрат Бобожонов бошчилик қилаётган бригада далаларида бўлганимизда бунга яна бир карра ишонч ҳосил қилдик. 140 гектар майдонни эгаллаган ғўзалар бир текис ривожланмоқда. Ҳозиргача уларга тўрт марта комплекс ишлов берилди. Минерал ўғитлар билан озиқлантириш июнь ойидаёқ тугалланган. Айни пайтда бригада механизаторлари Сеитмат Хурсеитов, Тинчлик Собиров ва Қосим Тўрахўжаевлар бешинчи культивацияни ўтказишмоқда.

— Юбилей йилидаги марраларимиз улкан,— дейди Ҳ. Бобожонов.— Ҳосилдорликни 50 центнерга етказишга аҳд қилганмиз. Далада шунга яраша ҳосил етиштирилмоқда. Ҳар бир тадбирнинг бажарилиши устидан қатъий назорат ўрнатганмиз. Олди ғўзаларимиз уч-тўрттадан кўсаклади.

Бу хўжаликда Ҳамрат Бобожонов бошчилигидаги бригадани паст-баланд ерларда пахта етиштиришнинг усталари деб тан олишган. Ҳақиқатан ҳам бригаданинг асосий экин майдони паст-баланд қирликлардан иборат. Шунинг учун бу ерда пахта етиштиришда етарли тажриба керак. Айниқса, сувчиларнинг иши мураккаб. Сувни озгина кўпроқ тарасанг, қўшни эгатга уриб кетади, камайтирсанг юрмайди. Коллективнинг Қурол Айтқулов ва Озод Иброҳимов бошчилик қилаётган сувчилар группалари аъзолари бу ишни аъло даражада бажаришмоқда. Ҳозиргача ғўзалар уч марта қониб сув ичди. Эндиликда тўртинчи сув беришга тайёргарлик кўрилмоқда.

Бригада аъзолари аҳил, бир оиладек меҳнат қилишади. Шунинг учун ҳам ишлаб чиқаришда янги усул — бригада пудрати асосида ишлашга совхозда биринчи бўлиб ўтишди. Бу илғор усулнинг самараси дастлабки йилданоқ кўринди. Ҳосилдорлик, муҳими пахтанинг сифати юқори бўлди.

— Бу илғор усулнинг энг катта самараси шундаки,— дейди бригада бошлиғи,— ҳамма пировард натижанинг юқори бўлиши учун бирдек курашади. Ҳар ким ўзига топширилган вазифани вақтида, масъулиятни ҳис қилган ҳолда бажаради. Энг муҳими, ўзаро ҳамкорлик, ишонч билан меҳнат қиламиз.

Ҳамрат Бобожонов ҳамиша изланади, илғор тажрибаларни ўз бригадасида қўллайди. Шу билан биргаликда ўз билимини ҳам ошириб боряпти. У 1980 йилда Тошкент қишлоқ хўжалиги институтини сиртдан тугаллади.

Олий маълумотли мутахассис бошчилик қилаётган бригаданинг келгуси режалари катта. Уларнинг ғайрат-шижоатларини кўрар экансиз, бу режаларнинг, албатта, амалга ошишига ишонасиз.

Ф. МУҲИДДИНОВ.
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ЙИЛЛИК ПЛАН — МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

«Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси меҳнатчилари ўн биринчи беш йилликнинг тўртинчи йилида янада унумли ишлаб, сифатли маҳсулотлар тайёрлашни ўз олдиларига катта мақсад қилиб қўйишган. Шу туфайли ҳам айни кунларда барча бўлим ва участкаларда меҳнат беллашувлари тобора авж олдириляпти. Айниқса, 5-цехдаги Роза Семёнова етакчилик қилаётган комсомол-ёшлар бригадаси тикувчилари меҳнат беллашувида қувончли натижаларни қўлга киритишяпти.

Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 60 йиллик юбилейи нишонланадиган кунга қадар йиллик планни бажариш ташаббуси билан чиққан бу коллектив белгиланган марра сари тобора дадил одимламоқда. Ҳар бир тикувчи зиммасидаги вазифанинг масъулиятини чуқур ҳис қилган ҳолда зарбдорона меҳнат қилмоқда. Натижада ойлик ва квартал планлар мунтазам зиёдаси билан адо этилаяпти. Ўтган ярим йил давомида бригадада тайёрланган маҳсулотнинг 90 процентдан кўпроғи фақат биринчи сортларга қабул қилинди. Давлат сифат белгиси билан чиқарилаётган пальтоларнинг тури яна иккитага кўпайтирилиб, олтитага етказилди. Заҳро Нурмуҳаммедова, Матлуба Суюндиқова, Халифа Ҳусанова сингари ўнлаб беш йиллик илғорлари бундай натижаларга эришишга ўзларининг баракали ҳиссаларини қўшдилар. Шу туфайли ярим йиллик планда белгилангандан 5,5 минг сўмлик кўп маҳсулот тайёрланди.

Р. АҲМАДАЛИЕВ.

МАВСУМДА ЕТТИ МАРТА ЎРИЛАДИ

«Чиноз» наслчилик совхоз-техникумидан Раҳмат Турсунов бошлиқ бригада далаларига ўрим агрегатлари йил бошидан буён тўртинчи марта чиқарилди. Бу сафар ҳам бедапояларнинг ҳосили ҳаммани қувонтирмоқда. Коллектив 4 ўрим давомида ҳар гектар ердан 190 центнердан пичан олмоқда. Турсунов бошлиқ бригада мавсум давомида гектар бошига жами 440 центнердан пичан йиғиштириб олишга қарор қилди. Бу — ўтган йилдагидан 20 центнер кўпдир.

Бедапоялар меҳр билан парвариш қилинаётганлиги юқори самара олиш имконини бермоқда. Беда ўриб олингандан кейин далаларга минерал ва органик ўғит солинади, экинзор икки марта суғорилади. Шу тариқа бригадада ўримлар ўртасидаги даврни қисқартиришга эришилди. Бу ерда ўт аввалгидек 30 кунда эмас, балки ҳар 20 кунда бир марта ўрилмоқда. Коллектив бу йил экилган ўтларни 7 марта ўришга қарор қилди.

(ЎзТАГ мухбири).

ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЁТИ — ЮТУҚЛАР ОМИЛИ

60 ПРОЦЕНТИ СИФАТ БЕЛГИСИ БИЛАН

БЕКОБОД цемент комбинати коллективи Ўзбекистон ССР ва республика Компартиясининг 60 йиллик қутлуғ юбилейини муносиб кутиб олиш юзасидан бошланган умумхалқ ҳаракатида фаол иштирок этмоқда. Корхона ишчи-хизматчилари, инженер-техник ходимлари шу тарихий сана шарафига зиммага олинган социалистик мажбуриятларни шараф билан уддалашга астойдил интилмоқдалар.

Шу йўлда барча омиллардан фойдаланишга ҳаракат қилишяпти. Ишлаб чиқариш бўлинмаларида социалистик мусобақа ва коммунистик меҳнат учун кураш кенг йўлга қўйилди. Меҳнат беллашуви пешқадамлари моддий ва маънавий рағбатлантириляпти. Ғолибларга кўчма Қизил байроқлар, вимпеллар, пул мукофотлари берилмоқда.

Комбинатда ишлаб чиқариш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, технология режимига қатъий амал қилиш, илғор иш усулларини кенг ёйиш юзасидан анчагина ишлар қилинди. Айниқса, ишлаб чиқаришнинг техник даражасини оширишга катта эътибор берилмоқда. Кўпгина жараёнларни такомиллаштириш билан боғлиқ бўлган тадбирлар кўрилди.

Янги техника, замонавий асбоб-ускуналар корхона цехларида узлуксиз жорий қилинмоқда. Кейинги вақтларда бу соҳада кўрилган чоралар ишлаб чиқаришга ижобий таъсир кўрсатмоқда. Жумладан, 6-цемент тегирмони ишга туширилди. Бу билан цементни майдалаш ҳажми янада кенгайди. Электрофильтрларнинг ўрнатилиши цехларда ҳавони анча тоза сақлаш, атроф-муҳитга чиқиндиларнинг чиқишини бартараф этиш имконини берди.

Корхонада оҳак куйдириш бўлими ишлаб чиқаришнинг қолоқ участкаларидан ҳисобланарди. Бу ердаги асбоб-ускуналар эскириб қолган бўлиб, қўл меҳнати сарфи кўпроқ талаб қилинарди. Буни бартараф этиш учун замонавий, йирик оҳак куйдириш печи ишга туширилди. Унинг ёрдамида ҳар соатда 100 тоннадан кўпроқ оҳак ишлаб чиқарилмоқда. Шу тадбир туфайли ҳар йили кўриладиган иқтисодий самара 68 минг сўмликни ташкил этади.

Цементчилар ишлаб чиқариш чиқиндиларидан фойдаланиш соҳасида ҳам дурустгина тажриба тўплашди. Улар областимиздаги нурхоналар, металлургия корхоналари чиқиндиларини цемент тайёрлашда хом ашё сифатида ишлатишни йўлга қўйдилар. Жумладан, клинкер ишлаб чиқаришда янги Ангрен ГРЭСи қозонларида ёқилган кўмир кулидан фойдаланиш ўзлаштирилди. Ўзбекистон металлургия заводи электр пўлат эритиш ишлаб чиқариши шлакларини қўшиб, цемент ишлаб чиқариш ҳам ўзлаштирилди.

Комбинат цехларида ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштириш, техника тараққиётини жадаллаштиришга қаратилган бошқа тадбирлар ҳам амалга оширилди. Корхона рационализаторлари ва ихтирочилари бу ишга муносиб ҳисса қўшдилар.

Шуларнинг ҳаммаси ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириш қатори маҳсулот сифатининг юксак даражада бўлишини таъминламоқда. Маҳсулот реализация қилиш ярим йиллик плани ортиги билан адо этилди. Қурилишларга топшириқдагидан ташқари юзлаб тонна цемент етказиб берилди.

Айниқса, маҳсулот сифатини яхшилаш соҳасида катта ютуқлар қўлга киритилмоқда. Ҳозирги вақтда коллектив қўлидан чиқаётган бинокорлик материалларининг 60 проценти Давлат сифат белгисини олишга сазовор бўлган. Цементчилар қўлга киритилган бу ютуқларни янада мустаҳкамлаш, умуман ўн биринчи беш йиллик ва унинг тўртинчи йили планларини муваффақиятли бажариш учун шу кунларда социалистик мусобақа байроғини янада баланд кўтармоқдалар.

М. МИРҲАМИДОВ.
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

МАМЛАКАТ БЎЙЛАБ САЁҲАТ

Кампучия Халқ революцион партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Кампучия Халқ Республикаси Министрлар Советининг Раиси Чан Си 19 июль куни Москвадан Душанбега жўнаб кетди. У Совет ҳукуматининг таклифига биноан расмий визит билан СССРда меҳмон бўлиб турибди.

Внуково аэродромидаги самолёт зинапояси олдида Чан Сини КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Тихонов, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари Б. Н. Пономарев ва бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

* * *

Қувайт давлатининг мудофаа министри шайх Салим-Сабоҳ ас-Салим ас-Сабоҳ 18 июль куни Совет Иттифоқидан жўнаб кетди. У КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Д. Ф. Устиновнинг таклифига биноан расмий визит билан мамлакатимизга келган эди. Ҳурматли меҳмон визит вақтида мамлакат бўйлаб сафар қилди.

У Ленинграддаги ҳарбий академияда бўлди, Пискарев мемориал қабристонига ва Ғалаба майдонидаги шаҳар қаҳрамон ҳимоячиларининг монументига гулчамбарлар қўйди.

Меҳмон Тбилисида Закавказье ҳарбий округи жангчиларининг ҳаёти билан, шунингдек Грузия пойтахтининг диққатга сазовор жойлари билан танишди.

Салим-Сабоҳ ас-Салим ас-Сабоҳ Севастополда Қора денгиз флоти ҳарбий кемаларининг бирида бўлди. У «1854—55 йилларда Севастополь мудофааси» панорамасини, «1944 йил 7 майда Сапунгоранинг штурм қилиниши» диорамасини кўздан кечирди, шон-шуҳрат лавҳасига гулчамбар қўйди.

Министр Тошкентнинг диққатга сазовор жойларини, Самарқанднинг архитектура ёдгорликларини ҳам томоша қилди, Туркистон ҳарбий округи қўшинлари музейини бориб кўрди.

(ТАСС).

СЎНГГИ СОАТДА

● ВАРШАВА. Варшавадаги маданият ва фан саройида социалистик мамлакатларнинг «Фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 40 йиллиги» китоб виставкаси очилди. Болгария, Венгрия, ГДР, Польша, Совет Иттифоқи ва Чехословакиядан олинган 4 мингдан ортиқ китоб ва альбомлар виставкага қўйилган. Совет Иттифоқининг экспозицияси энг йирик бўлимлардан биридир. Унда 800 дан ортиқ бадиий ва мемуар адабиёт асарлари бор.

● ДАМАШҚ. Араб социалистик уйғониш партияси бош секретарининг ўринбосари А. Ал-Аҳмар бундай деди: Сурия бундан буён ҳам араб мамлакатларининг манфаатларини ҳимоя қилишга, Исроил томонидан босиб олинган территорияларни озод қилишга ва фаластинлик араб халқининг қонуний ҳуқуқларини таъминлашга қаратилган йўлни ўтказаверади. А. Ал-Аҳмар умумараб халқ конгрессининг делегацияси билан бу ерда учрашув вақтида уқтириб ўтганидек, АҚШга таянувчи исроиллик агрессорларнинг агрессив тайёргарлиги Сурия халқини бу йўлдан воз кечишга мажбур эта олмайди.

А. Ал-Аҳмар Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатлар арабларнинг адолатли курашига бераётган доимий ёрдамга юксак баҳо берди. Бу ёрдам, деди у, Суриянинг Тель-Авив ва Вашингтоннинг душманлик кирдикорларига қарши мустаҳкам мавқени эгаллашига кўмаклашади.

● ҒАРБИЙ БЕРЛИН. Бу ерда ўтказилган матбуот конференциясида «Газаг» фирмасининг вакиллари келгусида Совет Иттифоқидан табиий газ олиниши муносабати билан қурилиш ишлари қандай олиб борилаётганлиги тўғрисида сўзлаб бердилар. Ўтган йили имзоланган битимга мувофиқ совет табиий гази 1985 йил 1 октябрда Ғарбий Берлинга юборила бошлайди.

«Газаг» правлениесининг вакиллари матбуот конференциясида таъкидлаб ўтганидек, Совет Иттифоқи Ғарбий Европага табиий газ етказиб бера бошлаган пайтдан буён ўтган 18 йил ичида битимни жуда пухта бажариб келди. Шу боисдан Ғарбий Берлин совет табиий гази билан муттасил таъминланади, деб ҳисоблаш мумкин.

● КОНАКРИ. Гвинея Республикасининг президенти Л. Конте планета халқлари ўртасидаги дўстлик ва ҳамжиҳатликни мустаҳкамлаш учун курашда Африка мамлакатларининг ҳамкорлигини бутун чоралар билан ривожлантириш, кескинликни юмшатиш ва ўзаро ишонч муҳитини қарор топтириш зарурлигини айтди. У Мано дарёси бўйидаги давлатлар иттифоқи делегациясини бу ерда қабул қилиш пайтида қитъадаги мамлакатларнинг регионал ташкилотлари бу вазифани ҳал этишда муҳим роль ўйнашлари кераклигини таъкидлади.

(ТАСС, 19 июль).

СЎНГГИ СОАТДА

11-Висотстрой тести 69-қурилиш бошқармасининг бир қатор бунёдкорлари турдош мутахассисликларни пухта эгаллаганликлари туфайли топшириқларни муддатидан барвақт бажаришга муваффақ бўлишаяпти. Бу эса бутун бошқарма бўйича объектларни ўз вақтида фойдаланишга топширишда яхши омил бўлаяпти. Суратда: ана шундай ишчилардан монтажчилар бригадаси бошлиғи Владимир Стратулатов, А. Калимушин, Р. Зайнуллин, Ю. Турдиев ва Н. Авраменколар.

М. Нуриддинов фотоси.

ОБЪЕКТЛАРНИ ВАҚТИДА ИШГА ТУШИРАЙЛИК

ИҚТИСОДИЙ ОБЗОР

ТОШКЕНТ областининг барча меҳнаткашлари қатори қурилиш ва монтаж ташкилотлари, бинокорлик материаллари саноати ҳамда қурилиш индустрияси корхоналари коллективлари ҳам партия XXVI съезди ва КПСС Марказий Комитетининг шундан кейин бўлиб ўтган Пленумлари тарихий қарорларини амалга ошириш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар. Партия муҳим халқ хўжалик вазифалари орасида капитал қурилишига алоҳида эътибор бермоқда. Халқ хўжалиги барча тармоқларининг юксак суръатлар билан ривожланиши, меҳнаткашлар фаровонлигининг ортиши кўп жиҳатдан қурилиш суръатлари ва янги қувватларни ўз вақтида ишга туширилишига боғлиқ. Шунинг учун ҳам капитал қурилиши ҳар доим партия ташкилотлари эътибори марказида бўлди ва шундай бўлмоқда.

Бинокорлар, монтажчилар, фойдаланувчилар, бинокорлик материаллари, конструкциялар ва асбоб-ускуналар етказиб берувчи корхоналар коллективларининг фидокорона ва ғайрат-шижоатга тўла меҳнатлари натижасида шу йилнинг ўтган олти ойида 400 миллион сўмлик ёки ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 12 процент кўп асосий фондлар ишга туширилди. Қурилиш-монтаж ишлари бўйича капитал маблағлар ўзлаштириш, уй-жойларни фойдаланишга топшириш планлари бажарилди.

Шу йилнинг июнь ойида В. И. Ленин номидаги Ўзбекистон металлургия комбинатида («300-стан»нинг биринчи навбати), Тошкент бройлер паррандачилик фабрикасида (ҳар йили 2,4 миллион бройлерга мўлжалланган) янги қувватлар, қатор бошқа объектлар фойдаланишга топширилди.

Бинокорлар фаолиятининг иқтисодий кўрсаткичлари бирмунча яхшиланди. Кўпчилик қурилиш трестлари ва бошқармалари ишлар таннархини пландагидан ташқари камайтириш ва меҳнат унумдорлигини ошириш бўйича партия топшириғини бажармоқдалар.

Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигининг «Алмаликсвинецстрой» ва 160-қурилиш трестлари, республика Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг «Промжилводстрой», «Узколхозстрой»нинг «Ташоблколхозстрой», «Главташкентстрой»нинг 159-қурилиш трестлари ва 1-уйсозлик комбинати коллективлари социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажармоқдалар.

Шу билан бирга область капитал қурилишидаги аҳволни ҳамон кўнгилдагидек деб бўлмайди.

Асосий фондлар, мактаблар, мактабгача ёшдаги болалар муассасаларини фойдаланишга топшириш ярим йиллик плани бажарилмади. Соғлиқни сақлаш объектлари қурилиши учун ажратилган маблағлар суст ўзлаштирилмоқда. Ангрен кўмир разрези, Тошкентдаги «Малика» трикотаж, «Тошкент трактор заводи», «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмалари, қатор бошқа муҳим қурилишларнинг ишга тушириладиган объектларини бунёд этишдаги қолоқлик алоҳида ташвиш туғдирмоқда.

Таҳлил шуни кўрсатдики, қатор шаҳарлар ва районларда ишга тушириладиган объектлар қурилишида планнинг бажарилиш даражаси умуман барча қурилишлар кўрсаткичларига нисбатан кам бўлаяпти. Бундай қолоқликнинг асосий сабаби объектларни моддий-техника ресурслари билан қониқарсиз комплектланганлиги, қурилиш-монтаж трестлари ва бошқармалари томонидан ишлаб чиқаришни инженерлик тайёрлашдаги сусткашлигидир. Бу ҳамма сўзда куч ва воситаларнинг ишга тушириладиган қурилишларга жамлаш зарурлигини тан олгани ҳолда аслида унга амал қилмаётганлиги учун ҳам содир бўлмоқда.

Давлат томонидан ажратилган маблағларнинг самарасиз фойдаланилиши сабаби нимада? Илгаригидек айрим шаҳарлар ва районларда воситалар, моддий-техника ресурсларини сочиб юбориш ҳоллари давом этмоқда. Ёрдамчи коллективларнинг келишиб ишламаслиги оқибатида қурилиш конвейери маромни бузилмоқда. Бунда буюртмачи ташкилотларнинг ҳам айби бор. Улар кўпинча графикнинг бузилишига йўл қўймоқдалар, ҳужжатларни камчиликлари билан топширмоқдалар, бунинг устига уни тўла бўлишини таъминлашмаяпти, объектларга асбоб-ускуналарни комплектланмаган ҳолда кечикиб етказиб бермоқдалар.

Масалан, Ўзбекистон ССР Пахта тозалаш саноати министрлиги бу йил ишга тушириладиган объектларни лойиҳа-смета ҳужжатлари, асбоб-ускуналар билан шу вақтгача таъминлагани йўқ. Шу сабабли Тошкент каноп фабрикасининг Пискент районидаги йигирув ишлаб чиқаришини қуриш ва Оққўрғон пахта тозалаш заводини реконструкция қилиш тўғрисида пудратчи билан шартнома тузилмаган. «Узптицепром»нинг қатор объектларида ҳам, жумладан, Бўстонлиқ районидаги «Октябрь 60 йиллиги» номли зотли ўрдакчилик репродукторида шундай аҳвол ҳукм сурмоқда.

Вужудга келган бу аҳвол шуни кўрсатадики, айрим жойларда партия ва совет органлари капитал қурилиши масалаларига етарли эътибор бермаяптилар, қурилишлардаги ишнинг аҳволига чуқур кириб бормайдилар, ишга туширилиши планлаштирилган ҳар бир объектда бунёдкорлик ишлари боришини назорат қилиб турмайдилар. Кўпинча материаллар ва асбоб-ускуналар билан қониқарсиз таъминланаётганлиги, қурилиш ишлаб чиқаришини ташкил этишдаги нуқсонлар, янги корхоналар учун фойдаланувчи ходимларни ўз вақтида тайёрлаш юзасидан хўжалик раҳбарларига нисбатан лозим даражада талабчанлик қилмаяптилар. Бу аввало Олмалиқ, Бекобод шаҳарлари, Оққўрғон, Оҳангарон, Октябрь, Сергели ва Калинин районлари партия комитетларига тааллуқлидир.

Бинокорлик ташкилотларининг бир маромда ишлаши кўп жиҳатдан қурилишнинг ишлаб чиқариш базасига, бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустрияси корхоналарининг аниқ ишлашига боғлиқдир. Областда капитал қурилиш программаси йил сайин кенгаймоқда. Айни вақтда қурилиш ва монтаж ташкилотларининг ишлаб чиқариш базалари орқада қолаяпти. Уларни ривожлантириш учун ажратилган капитал маблағлар етарли бўлмаяпти, бунинг устига бу маблағлар жуда секин ўзлаштирилмоқда.

Бу биринчи навбатда «Главташкентстрой»нинг 93-, «Узсантехгазмонтаж»нинг 23-, Ташоблсельстрой» ва «Узбекметаллургстрой» трестларига тааллуқлидир. Қурилиш ва монтаж ташкилотларининг ўз ишлаб чиқариш базасини ривожлантиришга бўлган муносабатини тубдан ўзгартириш зарур.

Бу йил бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустриясининг кўпгина корхоналари бир маромда ишламоқда ва белгиланган топшириқларни бажармоқда. Айни вақтда уларда ишни яхшилаш имконини берадиган анчагина резервлар ҳам бор. Оҳангарон цемент ишлаб чиқариш бирлашмаси, областдаги ғишт заводлари бошқармалари ўз имкониятлари даражасида ишламаяпти. Шу йилнинг биринчи ярмида ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан цемент ишлаб чиқариш 37 минг тонна ва ғишт ишлаб чиқариш 9,0 миллион дона камайиб кетди. Бу қолоқликнинг сабаблари ҳаммага маълум. Бу эски технология, маънавий ва жисмоний эскирган асбоб-ускуналардан фойдаланиш, қўл меҳнати ҳажмининг кўплиги, ишчи кадрларнинг етишмаслиги оқибатидир. Бироқ, мавжуд ғишт заводларини реконструкция қилиш ва Майск посёлкасида янгисини қуриш жуда суст олиб борилмоқда. Бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустриясининг қатор корхоналарида ишлаб чиқариш пухта ташкил этилмаган. Бу корхоналарни ёғоч-тахта, цемент, арматура билан таъминлашда узилишлар содир бўлаяпти.

Шу йилнинг учинчи кварталида областимиз бинокорлари олдида мураккаб вазифалар турипти. Янги Ангрен ГРЭСининг 300 минг киловаттли биринчи энергоблоки, Тошкент нефть базаси ишга туширилиши, саноат ва қишлоқ хўжалигининг қатор мураккаб ишлаб чиқариш комплексларини, 590 минг квадрат метр саҳнли уй-жойларни фойдаланишга топшириш зарур. Янги ўқув йили бошлангунча 15 минг 811 ўқувчи ўрни бўлган мактаблар қуриб битказилиши лозим.

Меҳнат унумдорлигини ошириш ва қурилиш ишлари таннархини камайтириш масалаларига катта эътибор бериш керак.

Иккинчи ярим йиллик бинокорлар учун катта ҳажмдаги ишларни амалга ошириш давридир. Уларга студент қурилиш отрядлари ёрдамга келдилар. Уларнинг ёшлик куч-ғайратлари, капитал маблағлар самарадорлигини оширишга муносиб ҳисса қўшишга бўлган интилишларидан оқилона фойдаланиш талаб этилади.

Агар камчиликлар қатъийлик билан бартараф этилса, мавжуд резервлардан оқилона фойдаланилса умуман 1984 йил ва учинчи квартал топшириқлари муваффақиятли бажарилиши мумкин. Қурилиш ташкилотларида интизом ва тартибни мустаҳкамлаш, моддий ва меҳнат ресурсларидан тўғри фойдаланиш, иш вақтининг бекор ўтишини, прогуллар ва туриб қолишларни бартараф этиш учун қурилиш конвейери барча тармоқлари раҳбарларига нисбатан талабчанликни кучайтириш даркор.

Ишлаб чиқариш коллективларига юксак унумли меҳнат қилишлари, планлар ва мажбуриятларни сўзсиз бажаришлари учун барча шароитларни яратиб бериш лозим. Ўзбекистон Компартияси Тошкент область комитетининг яқинда бўлиб ўтган IV пленуми областимиз барча меҳнаткашлари эътиборини шунга қаратди.

Тошкент области бинокорларида объектларни ўз вақтида фойдаланишга топширишни таъминлаш учун барча имкониятлар бор. Шу имкониятлардан оқилона фойдаланиш партия, совет ва хўжалик органларининг бурчи ҳамда вазифасидир.

ДОИМИЙ КОМИССИЯЛАР ФАОЛИЯТИДАН

ҲАР ИККИ ОЙДА БИР МАРТА

ҲАММА ЕРДА бўлганидек, Бекобод районидаги Калинин қишлоқ Совети ва унинг ижроия комитети КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил апрель Пленуми қарорларини навбатдаги ҳаракат программаси сифатида қабул қилдилар. Доимий комиссиялар, депутатлик группалари ва постлари бу муҳим ҳужжатларни ҳар томонлама чуқур ўрганиб чиқиб, қишлоқ территориясини ободонлаштириш, аҳолининг турмуш шароитини яхшилаш, корхона ва хўжаликларнинг иқтисодий ривожланишига раҳбарлик қилиш юзасидан аниқ тадбирлар белгилаб, уни изчил амалга оширмоқдалар.

Қишлоқ Советида 9 та доимий комиссия мавжуд. Улар территориядаги хўжалик, ташкилот ва муассасалар иши устидан қатъий назорат ўрнатишган. Жумладан, қурилиш ва ободонлаштириш, қишлоқ хўжалиги, маориф, маданият ва соғлиқни сақлаш бўйича доимий комиссиялар қишлоқ Совети сессияларига, ижроия комитет йиғилишларига материаллар тайёрлаб, шулар юзасидан қабул қилинган қарорларнинг бажарилишига актив таъсир ўтказмоқдалар.

— Бизда бу борада бир мунча тажриба тўпланган,— дейди қурилиш ва ободонлаштириш бўйича доимий комиссия раиси Раҳмон Шодмонов,— Қурилиш масалалари билан боғлиқ бўлган бирор муҳим масала туғилиб қолса, дарҳол комиссия йиғилишини ўтказиб, аниқ тадбирлар белгилаб оламиз ва унинг тўла амалга оширилишини таъминлашга киришамиз.

Ҳақиқатан ҳам шундай. Ҳар икки ойда бир марта ўтказиб туриладиган доимий комиссия йиғилишларида шу куннинг энг муҳим масалалари ҳал этилмоқда. Масалан, шу йилнинг бошларида уй қуриш учун жой ажратиш тўғрисида қишлоқ Советига ёш келин-куёвлардан кўплаб аризалар туша бошлади. Доимий комиссиянинг март ойида бўлиб ўтган йиғилиши бу масалани кўриб чиқди. Орадан бироз вақт ўтгач, 31 оила ўзи учун ажратиб берилган участкаларда янги уйлар қуришни бошлаб юборди.

Бош план асосида 140 ўринли болалар боғчаси қуриш тўғрисидаги масалани ҳал этишда ҳам доимий комиссия аъзолари анча куч-ғайрат сарфладилар. Чунки бу боғча биносини қуриш мўлжалланган жойда икки оила яшар эди. Қишлоқ Совети ижроия комитети ана шу оилалар учун бош планга мувофиқ ер участкаси ажратиб бериш тўғрисида қарор чиқарди. Бундан ташқари янги уй қуришда уларга қурилиш материалларидан ёрдам кўрсатилди.

Депутатларнинг ташаббуси билан жами олти километр узунликдаги эски қишлоқ йўлларига шағал ётқизилди. Калинин номли колхоз марказида 5 минг тупга яқин, мактаб, болалар боғчалари ва дала шийпонларида эса 3 минг тупга яқин манзарали ва минг тупдан зиёд мевали дарахт, кўплаб гул кўчатлари ўтқазилди.

Қурилиш ва ободонлаштириш бўйича доимий комиссия сайловчиларнинг наказларини тўла-тўкис бажариш учун мавжуд имкониятлардан оқилона фойдаланмоқда. Яқин кунлар ичида беш километр узунликдаги йўлга асфальт ётқизилади. Бир неча кооператив уйлар ҳамда янги болалар боғчаси қурилиши бошлаб юборилади. Бу объектларнинг ўз вақтида қурилиб, фойдаланишга топширилиши учун мутасадди бўлган ташкилотларнинг фаолияти доимий комиссия аъзоларининг қатъий назорати остида бўлади.

К. МАВЛОНОВ.

ЁШЛАР— ИЛҒОРЛАР САФИГА

ТОШКЕНТ сув омбори қурилиш-монтаж бошқармаси коллективи ўн биринчи беш йилликнинг тўртинчи йилида дурust ишламоқда.

Бошқарманинг Туябўғизда посёлка Советининг янги биносини барпо этаётган Иван Афонников бошлиқ комплекс бригадаси ҳақида фақат илиқ сўзлар эшитасиз. Бу интернационал, аҳил ва иноқ коллектив орасида ўз касби шарафини ардоқлаётган бинокорлар кўп. Эр-хотин Жўра ва Раҳима Мадалиевлар, Клавдия Рудамёткина, Ҳалима Қурбонова, Одил Рўзиев, Гулнора Усмонова ва бошқа бунёдкорлар шулар жумласидандир. Улар сосо ишлаш қатори ўз иш тажрибаларини ёшларга бажонудил ўргатмоқдалар. Бу билан илғорлар сафининг кенгайишига, топшириқларнинг тўла ва ошириб бажарилишига ёрдам беришяпти.

Н. БОБОЖОНОВ,
Ўрта-Чирчиқ райони.

Любовь Рикова Олмалиқ гилам фабрикасида сифат жонкуяри сифатида яхши танишади. Тажрибали ишчи фақат юқори сифатли маҳсулот тайёрлашга эришибгина қолмай, шахсий планларини доимо ортиғи билан бажариб келаяпти. Айни пайтда Л. Рикова 1985 йил ҳисобига меҳнат қилаяпти.

В. Сироткин фотоси.

БЕШ ЙИЛЛИК ЗАРБДОРЛАРИ

ШОГИРДЛАРИ ЎЗИДАН ЎЗГАН

УНИНГ ОДАТИ шундай: ҳар куни ишга ҳаммадан аввал келади. Ўзи бошқарадиган қурилмаларни синчковлик билан кўздан кечиради. Сўнгра ишлатиб кўради. Носоз жойларини аниқлаб, смена бошлангунча тузатади. Участкадаги барча техник қурилмалар ва жиҳозлар унга таниш. Шунинг учун ҳам уларнинг ҳаммасини янги ёки эски маркада бўлишидан қатъий назар, ҳеч бир қийналмай бемалол ишлата олади. Айрим дастгоҳлар эса унга меҳнатда тенгдош — 1943 йилдан буён ишлаб келмоқда...

Оддий оиланинг фарзанди Султон Остонқулов техникага қаттиқ кўнгил қўйди. Аммо бу узоққа бормади. Эндигина улғайиб эл қаторига қўшиламан деб турган дамларда Улуғ Ватан уруши бошланди. Кўпчилик қатори унинг оиласи бошига ҳам қийинчиликлар тушди. Бу туфайли ёш ўспирин отасига кўмак бериб, машиналарга юк ортди, оғир қопларни ташиди. Кейинчалик авиация заводи ҳузурида мутахассислар тайёрлайдиган махсус мактаб битирувчиларини корхонага ишга жўнатаётганлигидан хабардор бўлиб қолиб, бу ерда ўқишга унинг ҳам қалбида иштиёқ туғилди. Ўқув даргоҳига келиб қисқа муддатларда созловчи слесарь мутахассислигини эгаллади ва заводда иш бошлади. Мустақил иш юритиш Султон акага тажриба ва маҳоратини ошириш имкониятини берди. Касбига янада меҳри кучайди. Ўзининг мураккаб, аммо қизиқарли ва фахрли ишини пухта ўзлаштириш, маҳоратини ошириш йўлида тиниб-тинчимади...

В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг тайёрлаш цехи слесари, Ленин ва Меҳнат Қизил Байроқ орденлари соҳиби Султон ака Остонқулов эндиликда корхонанинг ҳурматга сазовор кишиларидан бири. У ўзининг 40 йиллик меҳнат фаолияти мобайнида сидқидилдан ишлаганлиги учун катта обрў-эътибор топди.

Коллектив ишончини қозонди. Шунинг учун корхонада уни ҳамма чуқур ҳурмат қилади. Ёшлар эса ўзларига устоз деб билишади. Бунинг боиси бор, албатта. Султон ака бу йиллар мобайнида ўз ишининг тажрибали мутахассиси бўлиб етишиш билан бир қаторда ўндан зиёд шогирд тарбиялади. Уларга ҳалолликни, меҳнатсеварликни ўргатди. Ҳозирга келиб унинг йўл-йўриқларидан, маслаҳатларидан баҳраманд бўлган ёшлар мустақил равишда ўз станокларини моҳирлик билан бошқаришмоқда. Уларнинг кўпчилиги устози сингари ишлаб чиқариш илғори ҳисобланишади. Геннадий Зайцев ҳам уларнинг бири. Султон ака қўлида касб маҳоратини қунт билан эгаллаган Геннадий оқсаётган бригадани бошқариб, уни илғорлар сафига олиб чиқди. Шу кунларда у бошчилик қилаётган бригада коллективи цехнинг фахри саналади.

Меҳнат ветерани, жонкуяр ишчи Султон Остонқулов айни кунларда ҳам ғайрат-шижоат билан меҳнат қилмоқда, беллашувда ёш ҳамкасбларидан орқада қолмаяпти. Ҳар куни юзлаб деталларни қўлдан ўтказаётган штамповчи ҳамон бардам. Сменадаги ўртача иш кўрсаткичлари 150 процент ва ундан ҳам ошиқроқни ташкил этмоқда.

А. КАШАПОВ.

КИТОБГА ЁЗИЛДИ

НИКОЛАЙ Криворученко раҳбарлик қилаётган экскаваторчилар бригадаси Сарибек конида ўзининг унумли ва сифатли меҳнати билан эътибор қозонган. Касбини пухта эгаллаган бригада аъзолари қудратли кончилик техникасини моҳирона бошқармоқдалар.

Конда тупроқ-шағал ишларини бажараётган бу коллектив ўн биринчи беш йилликнинг тўртинчи йилида ҳам меҳнатда юксак кўрсаткичларга эришмоқда. Ўтган олти ойлик план анча ортиғи билан адо этилди. Қўшимча 60 минг куб метрга яқин кон устини очиш ишлари амалга оширилди. Бу мажбуриятдагига нисбатан салкам 20 минг куб метр кўпдир.

Яқинда конда ажойиб хушхабар тарқалди. Моҳир ташкилотчи ва тарбиячи Н. Криворученко бошчилик қилаётган бригада аъзолари мамлакат рангли металлургия саноати корхоналари бригадалари ўртасидаги меҳнат беллашувида ғолиб чиққанлиги ҳамда унинг номи тармоқ ходимларининг юксак ишлаб чиқариш кўрсаткичлари қайд қилинадиган китобга ёзилганлиги маълум бўлди. Бундай тақдирдан руҳланган кончилар шу кунларда янада зўр ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар.

М. МИРАЛИЕВ.

ФАН БИДЪАТНИ ФОШ ЭТАДИ

«ҚУШҚЎНМАС ОТА» МУҚАДДАСМИ?

Паркент шаҳри яқинида, Чотқол тоғлари ёнбағрида Қушқўнмас ота номи билан машҳур булоқ бор. Булоқ атрофи яйдоқ — бута ва дарахтлар ўсмайди, шунинг учун бу ерга қушлар қўнмай учиб ўтиб кетади. Айни пайтда турли ичак ва тери касалликларига чалинган беморлар учун булоқ суви шифобахшдир.

Ана шу хусусиятлари учун айрим диндорлар «Қушқўнмас ота» булоғини «муқаддас» деб эълон қилишга шошилдилар. Аслида шундайми?

Маълумки, Ўзбекистонда суви иссиқ ва салқин бўлган шифобахш булоқлар кўп. Улардаги шифобахш ер ости сувлари турли-туман кимёвий элементлар ва улар бирикмаларига бойдир. Жумладан, салқин сувли «Қушқўнмас ота» булоғи ҳам шундай хусусиятларга эгадир.

Олимлар ўтказган текширишлар бу булоқ суви таркибида йод элементи борлигини кўрсатди. «Қушқўнмас ота»нинг ҳамма «мўъжизалари» ана шу йоднинг ажойиб кимёвий хоссалари билан боғлиқдир.

Йод ер қобиғидаги ноёб элементлардан биридир. У табиатда тарқоқ ҳолда тарқалган. Йод тупроқда, дарё, денгиз сувларида ҳам учрайди.

Соф йод кристали электр токи ўтказувчан бўлиб, металлар хоссаларига эга. Лекин у гранит ёки металлардан тезда газ ҳолатига ўта олиш хоссаси билан кескин ажралиб туради. Унинг худди шу хусусияти «Қушқўнмас ота» булоғи сирини очиб беради.

Йод сувда эрийди, сув билан бирга буғланади. Демак таркибида йод бўлган сув ер сатҳига кўтарилиб, булоқ атрофидаги тупроқларга сингган. Бу ўт-ўланлар ўсишини сусайтирган. Дов-дарахтлар ўсиши учун эса мутлақо имкон бўлмаган. Булоқ атрофида ўсимликлар бўлмаганлиги учун турли ҳашаротлар ривожлана олмайди. Қушлар эса ҳашаротлар бўлмаган жойларга қўнмай, у ерларнинг устидан учиб ўтади. Қушларнинг булоқ атрофига қўнмаслигига сув сатҳидан буғланиб турган йод ҳам таъсир кўрсатади. Чунки қушлар атроф-муҳит ҳавосига жуда таъсирчан бўладилар.

«Қушқўнмас ота» булоғи сувининг шифобахшлиги ҳам унинг таркибида йод моддалари кўплиги билан изоҳланади. 1854 йилдаёқ француз химиги Шатен одамлардаги бўқоқ касаллиги ҳавода, тупроқда, сувда йоднинг етишмаслиги натижаси деб айтган эди. Ўша даврда олимнинг ҳамкасблари бунга ишонмадилар. Франция академияси эса Шатеннинг бу фикрини ҳатто зарарли деб, эълон қилди. Чунки у вақтларда бўқоқ касаллигини келтириб чиқадиган 42 та сабаб аниқланган бўлиб, уларнинг бирортасида инсон организмида йоднинг етишмаслиги туфайли бу хасталикка чалиниши мумкин деган хулосага келинмаганди.

АТЕИСТИК МАВЗУДА

Бундан ярим аср ўтгандан кейин немис олимлари Бауман ва Освальд бўқоқ безида йоднинг кўп эканлиги ва улар йодли гормонлар ишлаб чиқишини кашф этдилар. Шундан кейингина Франция академияси ўз хатосини тан олди. Бўқоқ касаллиги йод етишмаслиги туфайли зўрайиб бораверса, танада модда алмашиши сусаяди ва ҳатто қулоқ карлиги пайдо бўлади. Шунингдек, одам ўсиши секинлашади.

Мамлакатимизнинг денгиз ва океанлардан узоқ бўлган районларида, шу жумладан республикамизда бўқоқ касаллигининг олдини олиш учун ош тузига оз миқдорда йод қўшилиб беморларга берилади.

Юқумли ичак ҳамда тери касалликларини даволашда йоднинг аҳамиятини тушунтириб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Шундай қилиб, «Қушқўнмас ота» булоғи ҳеч қандай муқаддас эмаслиги, булоқ суви йодга бойлиги туфайли шифобахш эканлиги фан томонидан тўла асослаб берилди.

Умуман бундай булоқлар Ўрта Осиёда кўпинча «қўтир булоқлар» номи билан аталади. Бу билан халқ мазкур булоқлар суви қўтирларни, яъни тери касалликларини тузатишга ишора қилган.

Бундай булоқлар тўғрисида диққатга сазовор маълумотлар бор. Масалан, Тожикистон ССР Ленинобод областининг Ўратепа шаҳри яқинидаги қўтир булоқ бир неча йиллар давомида турли шайхлар учун текин даромад манбаи вазифасини ўтаб келган. Улар булоқ сувидан яра-чақаларни, тери касалликларини даволашда фойдаланганлар. Бу булоқ сувидан баҳраманд бўладиган катта бир чинор ҳам бор эди.

Вақти келиб сел сувларини жиловлаш мақсадида қўтир булоқ олдида тўғон қурилди. Бу ерда Ўратепа санаторийси очиладиган бўлди ва эски чинорни кесишга тўғри келди. Чинор кесилгач, унинг тўнкаси кавагида ўзига хос кон — беш пақир келадиган йод борлиги аниқланди. Шайхлар буни илоҳий кучлар билан боғлаб, маҳаллий халқ ўртасида турли миш-мишлар тарқатишга уриниб кўрдилар. Лекин олимлар бу кон йод концентратларидан иборат эканлигини исботлаб бердилар. Маълум бўлишича, 200-300 йиллар давомида йодли булоқ сувини ичган чинор тагида аста-секин шу концентратлар тўпланиб борган.

Бу ва бошқа мисоллар дин пешволарининг турли жойларни муқаддас, деб эълон қилишлари бирор илмий асосга эга эмаслигини исботлаб турибди. «Қушқўнмас ота» булоғининг «муқаддас»лиги тўғрисидаги гаплар ҳам уйдирмадир.

Турли шайхлар «қурбони» бўлмаслик учун табиатдаги барча ҳодисаларнинг асл моҳиятини илм-фандан изланг ва олимларга мурожаат қилинг.

М. ЗОКИРОВ,
геология ва минералогия фанлари доктори, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган геолог.

«БОЗОРДА НЕГА ҚИММАТ?»

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

ШУ йил 1 июлда газетамизда «Бозорда нега қиммат» сарлавҳаси остида берилган мақолада пойтахт бозорларида мева-сабзавотнинг қимматлиги ва бунга сабабчи бўлган муаммолар тўғрисида фикр юритилган эди. Тошкент шаҳар ижроия комитети савдо Бош бошқармасининг бозорлар бошқармаси бошлиғи М. МУҲАММАДАЛИЕВ имзоси билан юқоридаги мақолага жавоб олинди. Унда қуйидагилар ҳақида хабар қилинади:

1984 йил 5 июлда пойтахтдаги барча бозорларнинг мудирлари ва уларнинг ўринбосарлари, катта бухгалтерлари, касаба союз маҳаллий комитетининг раислари, шунингдек бозорлар бошқармаси ходимлари иштирокида бошқарманинг навбатдан ташқари Советида мазкур мақола муҳокама қилинди.

Бозорлар бошқармаси Совети мақолани жуда тўғри ва ўз вақтида эълон қилинган деб топди.

Мазкур Советда Олой, Госпиталь, Октябрь, Бешёғоч, Қорасув, Фарҳод бозорларининг мудирлари қаттиқ танқид қилинди. Мақолада кўрсатилганидек, колхоз дўконлари кўпинча ёпиқ бўлади, очиқ бўлган тақдирда ҳам колхоз ва совхозлар раҳбарларининг айби билан харид қилишга арзигулик сифатли маҳсулот топилмайди. Улар бозорларда жойлашган ўз колхоз дўконлари ишини вақтида назорат қилиб туришмайди. Хусусан, Олой бозоридаги Орджоникидзе районининг «Маданият» колхози, Тошкент районининг «Тошкент» ва «Ленинград» совхозлари дўконлари ҳамиша ёпиқ.

Бозорлардаги колхоз дўконлари ишини яхшилаш, шартнома мажбуриятларини ўз вақтида бажаришни таъминлаш учун бошқарма ходимлари Тошкент ва Орджоникидзе районларидаги 12 колхоз ва 2 совхозга бордилар. Бу хўжаликларнинг раҳбарлари ва партия ташкилоти секретарлари билан тузилган шартномаларнинг бажарилиши кўриб чиқилди.

Бозорлардаги нархни пасайтириш, шунингдек ўз маҳсулотини сотишга олиб келган деҳқонларга шароит яратиб бериш мақсадида Савдо хизмати бюролари ташкил этилган. Ҳозир шаҳардаги 5 йирик бозорда Савдо хизмати бюролари ишлаб турибди.

Мақолада Олой бозоридаги Савдо хизмати бюросининг иши тўғри танқид қилинган. Қониқарсиз иши ва планни бажармаганлиги учун бюро мудири А. Ғафуржонов вазифасидан бўшатилди.

Савдо хизмати бюроси ишини назорат қилмагани ва ўз хизмат вазифасига совуққонлик билан қараганлиги учун Олой бозорининг директори Х. Исматов вазифасидан бўшатилди.

Бундан ташқари, шаҳардаги қатор бозорларнинг раҳбарлари, уларнинг ўринбосарлари, катта бухгалтерлари ва кассир-контролёрлари ҳам қониқарсиз ишлаганликлари учун жиддий жазо олдилар.

Шунингдек, шаҳардаги бозорларда қишлоқ хўжалик маҳсулотларига ўртача нархни белгилаш бўйича тузилган жамоатчилик Советлари аъзоларининг иши кўнгилдагидек эмаслиги таъкидланди; улар навбатчилик графигига амал қилишмаяпти, нархни белгилаш бўйича ёрдам бериш учун бозорга ўз вақтида келишмаяпти.

Бошқарма томонидан шаҳардаги бозорларда чайқовчилар ва олибсотарларга қарши барча зарур чоралар кўрилмоқда. Шу йилнинг биринчи ярмида қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ва саноат моллари билан савдо қиладиган 141 нафар олиб-сотарнинг рўйхати чора кўриш учун шаҳар Ички ишлар бошқармасига ҳавола қилинди.

Ҳозир бозордаги нарх-наволар анча тартибга тушди. Бошқарма бозорларда нарх-навони пасайтириш, савдо-сотиқни доимий назорат ўрнатиш юзасидан ишни изчил давом эттирмоқда.

Дадахон НУРИЙ

ШАҲАР ЎРТАСИДАГИ БИР ТУП ОҚ ЎРИК

«Ёшлик» журналининг 5-сонида ёзувчи Дадахон Нурийнинг «Шаҳар ўртасидаги бир туп оқ ўрик» сарлавҳали мақоласи эълон қилинган эди. Мақола мавзунинг ва кўтарилган масаланинг долзарблиги, ғоят актуаллиги билан кўпчилик эътиборини жалб этди. Унда пойтахтимиз Тошкент шаҳрини янада кўркам ва кўкаламзор қилиш, мевазор боғ-роғларга айлантириш билан боғлиқ бўлган қатор муаммолар кўтарилган. Шубҳасиз, бу масала Тошкент меҳнаткашларини ғоят қизиқтиради ва ўйлашга, мулоҳаза қилишга, мунозара юритишга мажбур этади.

Тошкент область партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган IV пленумида ҳам мазкур мақолага муносиб баҳо берилди. Кенг жамоатчилик томонидан бўлган қизиқишни ҳисобга олиб, биз ана шу мақолани тўлиқ кўчириб эълон қилмоқдамиз. Фақатгина автор томонидан айрим қўшимчалар киритилди.

Ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришнинг ҳозирги миқёслари ва суръатлари атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ҳамда табиат ресурсларидан оқилона фойдаланиш билан боғлиқ бўлган масалаларга муносабатни ўзгартиришни талаб қилади.

КПСС Марказий Комитетининг 1983 йил декабрь Пленуми қароридан

1. ЭРТАКЛАРДАГИДЕК ШАҲАР. БИРОҚ...

«Бир туп мевали дарахтга болта кўтарган одам минглаб кишилар дастурхонидаги ризқни оёқ ости қилаётганини билармикан?»

Абдулатиф ота ТУРСУНОВ,
кекса боғбон.

Ҳиндистон ярим оролининг улкан шоири, Ҳинд тараққийпарвар Ёзувчилар уюшмаси президиумининг раиси, яқин дўстимиз Ғулом Раббоний Тобон жаноблари яқинда шаҳримизда меҳмон бўлиб, қизиқ бир гап айтиб қолди:

— Мен Тошкентга келиб, ҳассасини йўқотган одамга ўхшаб қолдим. Адашиб қолишдан қўрқиб, мусофирхона атрофидан нари кетолмаяпман. Чунки шаҳар шу даражада ўзгариб кетибдики, тасаввур қилиш қийин. Бугун мени бутун Тошкент бўйлаб бир айлантирсангиз!

Кун бўйи шаҳар кездик. Осмонўпар иморатлар, маъмурий бинолар, санъат кошоналари, бежирим кварталларни томоша қилиб юрарканмиз, меҳмон жўшиб кетар, нуқул «Тошкент эртакдаги шаҳар бўпти, қойил!» дерди.

Кечқурун шоир Тошкентга бағишланган янги ғазалини ўқиб берди. Кўп ўтмай бу ғазал ҳинд элида матбуот саҳифаларида эълон қилинди. Бутунҳиндистон радиоси мушоирасида ўқилди. Гўзал пойтахтимиз шаънига айтилган бу мадҳияларни эшитиб ғурурланмай бўладими!

Аммо, ҳар кимда таъб ҳар хил бўларкан: Тошкентнинг шундоқ биқинида жойлашган пансионатда дам олаётиб, эр-хотин Черновлар билан танишиб қолдим. Улар узоқ Олтойдаги М. И. Калинин номли трактор заводининг илғор ишчилари.

Валентин Лаврентович Чернов олдинлари ҳам иш юзасидан республикамизда кўп бўлган, энди ўн йиллардан сўнг дам олиш баҳонасида рафиқаси билан яна келибди.

Бир куни шаҳар айланиб юриб, у менга ёрилиб қолди:

— Тошкент жуда ўзгариб кетибди. Кимга қандай билмадиму... менга бир томони ёқмади...

Гапни унинг хотини давом эттирди:

— Бу ер ҳақида тасаввурим бошқача эди. Бозорларингизни айланиб, ҳайрон қолдим. Мевалар нархи бизникидан қолишмайди.

— Ҳа, мен Тошкентнинг боғ кўчалари, бозоридаги тўкин-сочинликлар ҳақида Алла Васильевнага кўп гапириб бергандим. Лекин боғлар қолмабди. Кўчалари ўзимизнинг шимолий шаҳар кўчаларини эслатади. Бу гапни шунинг учун сизга айтаяпманки, қонимда оз-моз боғбонликка иштиёқ бор. Бизнинг шароитда мева етиштириш осон эмас. Лекин мана рафиқам айтсин, дурустгина миришкорман. Гап бунда эмас. Эҳ, сизлардаги ер, шарт-шароит бизда бўлганда эди...

Узоқ шимоллик оддий завод ишчисининг бу сўзлари беихтиёр фарғоналик боғбон Абдулатиф ота Турсуновни кўз олдимда гавдалантириб юборди: фронтдан бир оёқсиз, бир қўли ногирон бўлиб қайтган бу одамни бутун Водийда яхши билишади.

У киши Бешариқнинг бирон туп гиёҳ униб-ўсмайдиган, нуқул тошлоқдан иборат чексиз Шаварда даштига бориб, худди окоп қазигандай эмаклаб юриб, чуқурчалар кавлаган, ўз аравачасида тупроқ ташиб, шу чуқурчаларни тўлдирган, кўчат экқан. Бочкаларда сув келтириб суғорган.

Шундай қилиб, бир неча йиллар давомида қақроқ дашт бағрида ақл бовар қилмайдиган 83 гектарли боғ яратган. Халқ ҳозир у ерни «Латифобод боғлари» деб атайди.

Мана шу одам ўтган йили бизникида меҳмон бўлиб, «Тошкентга келсам мевасиз дарахтлар қоплаб ётган сара ерларни кўриб ачиниб кетаман. Кейин ўйланиб қоламан: шаҳарда мевали кўчат ўстириш мумкин эмасдир, балки!» деган эди.

Бу гаплар кўп йиллардан буён қораламалар тушириб юрган ён дафтаримни варақлаб чиқишга яна бир турткн бўлди.

Шаҳарда мевали дарахтлар ўстириш мумкинми?

Мумкин! Ҳатто ҳозирги пайтда зарур ҳам!

— Дарвоқе, олтойлик меҳмон аёлнинг гапларида жон бор. Бизнинг бозорларимиз тўкин бўлгани билан мевалар нархи шимолий минтақалардаги шаҳар бозорларидан кам фарқ қиладиган бўлиб қолди.

Бундан бир йилча олдин марказий Олой бозорига янги бошлиқ бўлиб келган киши сотувчилар билан йиғилиш ўтказаётгани устидан чиқиб қолгандим. У куйиниб гапирарди.

— Олма уч-тўрт сўм, ёнғоқни беш-беш ярим сўм деб ўтирибсизлар. Нок етти сўм-а! Инсоф борми ўзи, сизларда! Бу мевалар яқин-яқингача Тошкентнинг ҳар бир даҳасида ўсиб ётарди, ҳеч ким қарамасди!

Шунда орқароқдан кимдир «қани ўша мевалар» дея луқма ташлади.

2. ШАҲАРНИНГ БОҒУ БОҒКЎЧАЛАРИ ҚАНИ?

«Баъзан ҳаётда шундай бўладики, кимдандир чиққан номақбул гап тош босиб кетади, кейин ёмон ярадек авж олаверади. Бир пайтлар бизнинг архитекторларимиз орасида ҳам шунга ўхшаш иллат пайдо бўлган, улар мевали дарахт замонавий иморатларга кўрк беролмайди, одамлар синдириб юборади... деган бемаъни гапларга маҳкам ёпишиб олган эдилар. Бу «гап» Ободонлаштириш бошқармасидаги ўртоқларга ёқиб тушди, уни авж олдирдилар. Натижада шаҳар боғлари бу ёндану, у ёндан туриб пароканда қилинди.

Мен бир меъмор сифатида шуни айтаманки, ҳамкасбларим Бутуниттифоқ миқёсида улкан ютуқларни қўлга киритиш билан бирга, шаҳримиз шарт-шароитини ҳисобга олмай, қусур ишлар ҳам қилдилар. Минг афсуски, бу «иллат» ҳали ҳам давом этмоқда...».

Обид ЗАЙНИДДИНОВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган архитектор, Ҳамза номидаги республика Давлат мукофоти лауреати.

Юқорида, бозорда қулоққа чалинган луқмада айтилгандай, бир пайтлар «Минг-Ўрик» номи билан аталган, яқин-яқингача ҳамманинг кўз ўнгида яшнаб турган Тошкентнинг боғ-роғлари — мевазору, нокзорлари қани?

Шу фикр хаёлимдан ўтди-ю, кечагидай, ёшлигимизнинг унутилмас гувоҳи бўлиб гуркираб турган боғлар кўз олдимда гавдаланиб кетди: шундоқ шаҳар билан ёндош Ленин номли хўжалик территориясига жойлашган музика билим юртида ўқирдик. Колхоз боғдорчиликка ихтисослашган эди. Ёз ойлари ҳашарга чиқардик. Мевазорлар шундай катта эдики, узоқроқ кетиб адашиб қолишдан қўрқардик... Ҳозир ўша боғлар ўрнида Студентлар шаҳарчаси қад кўтарган.

— Мана шу янги ўқув корпусимиз орқасидаги иҳота дарахтлари экиб ташланган ерларда асрий ёнғоқзорлар бўларди. Кўриниб турган ётоқхона атрофидаги бўш майдон ўрнида эса баҳайбат нашватилар ўсиб ётарди,— дея ҳикоя қилади В. И. Ленин номидаги ТошДУ биология факультетининг декани М. Н. Валихонов.— Шу ерларда мева териб юрардик. Бир шамол турса ариқлар олма, ўрик, нокка тўлиб оқарди. Қурилиш бошланди-ю, зарурат бўлса бўлмаса мева дарахтлари кесилаверди. Энди улар ўрнига ҳар йили манзарали дарахтлар ўтқазилади. Ариқлар қуриб ётибди. Ташқарида 43 градус иссиқ! Бизлар эса ўзимизни худди қўриқ ерда ташкил этилган ўқув юртини бошқараётгандай ҳис этамиз...

Тошкентдаги марказий кўчалардан бири Фурқат номи билан аталарди. Эрта баҳор паллалари бу кўчадан ўтган одамнинг баҳри-дили очиларди. Ҳовли ва кўча бўйларида чаппар уриб очилиб ётадиган турли-туман мева дарахтлари, ҳаммадан аввал етилиб, тилни ёргудек, садафдай мева билан бурканадиган «Марварид», «Балх» тутларини айтмайсизми! Маҳаллани қушларнинг чуғур-чуғури босиб кетарди... Шундан кейин гилос қизарарди... Хуллас, ҳақиқий бу боғ кўчада баҳор билан бирга тўкин-сочин, пишиқчилик бошланарди. Бу яқиндаги гап!

Ҳозир-чи, Фурқат кўчаси ўзгариб, катта магистраль бўлди. Маҳобатли иморатлар қурилди.

Шубҳасиз, генплан бўйича ҳамма мевали дарахтлар олиб ташланиб, ўрнига манзарали дарахт экилди. Ҳатто пионерлар саройи учун «боғ» деб ажратилган ер ҳам қарағайзор бўлиб кетди.

Шаҳарда мевали дарахтлар билан «ҳисоблашиш» ана шундай йўлга қўйилган!

Айтмоқчи, бозорда нега мевалар қиммат? Сабаби нимада?!

Бу ҳақда бир неча йилдирки, республика матбуот органлари ҳам бонг урмоқда. Ушбу масалани кўтармаган биронта газета ёки журнал қолмади: қатор танқидий мақолалар, фельетонлар, рейд материаллари, мутахассисларнинг чиқишлари эълон қилинди.

Бироқ, ҳеч қандай силжиш бўлгани йўқ.

Нега шундай? Меваларнинг бу даражада қадр-қимматн ошиб кетишига бирон жиддий сабаб борми?

Бизнингча, бунинг сабабини соддагина қилиб «Ўзингда йўқ—ўзгада йўқ» деб айтилган ҳикматдан қидирмоқ керак. Рўй-рост тан олавериш лозимки, биз ўзимиздаги мавжуд йирик боғларни йўқотиб бўлдик.

Бу йўқотиш қачон, қаердан бошланди? Адашмасам, йигирма беш йилларча муқаддам Чилонзордан бошланди. Ўшанда шаҳар атрофларида ҳали ўзлаштирилмаган, қурилишбоп минг гектарлаб ерлар тургани ҳолда архитекторлар бу ердаги серҳосил боғлар атрофида айланиб қолишди. Соясалқин жойларда ўтириб, ниманларнидир чизишди. Аслида эса уларнинг қўлида болта борлигини ҳеч ким сезмай қолди.

Кўп ўтмай бу ерда пойтахтнинг фахри бўлган янги массив қад кўтарди. Чиройли уйлар, кенг кўчалар кўп мақталди, ашулаларга тушди. Аммо, Чилонзор пойтахт аҳолисининг анчагина қисмини ширин-шакар мева билан таъминлайдиган тўкин боғлар, номи чиққан ўнлаб соҳибкорлар маскани бўлганлигини шу кунларда ҳам кўплар эслайвермайди. Тўғри, баъзан «Эҳ, Чилонзор боғлари қандай эди, ном-нишон қолмади-я» деб қўядиган одамларни учратамиз.

Ҳа, ўша боғлардан номнишон қолмади. Лоақал иморатлар орасидаги майдонларга, йўл бўйларига мевали кўчатлар экиб, озгина бўлсада, йўқотилган боғлар ўрнини бутлаб қўйиш ҳеч кимнинг хаёлига келмади.

Ўйламай йўл қўйилган бу хатолик ўша вақтдаёқ кенг жамоатчилик норозилигига сабаб бўлган, республиканинг мўътабар матбуот органларидан бири катта танқидий мақола билан чиққанди. Ўшанда шаҳарсозлар редакцияга расмий жавоб йўллаб, бундай хатолик энди минбаъд қайтарилмаслигини айтишган, кечирим сўрашган эди.

Аммо орадан кўп вақт ўтмай ўша ваъдалар унутилди. Қилинган танқидга ўчакишгандай, бутун қурилиш техникаси Чилонзордан олиб, унинг ёнгинасидаги Чопонотанинг серҳосил боғларига ташланди. Ваҳоланки, яна қайтарамиз, беш-олти километргина нарида Дўмбробод мавзеидан бошланувчи қанчадан-қанча қурилишбоп ерлар ястаниб ётарди!

Мана, энди қарийб ўн йил бўлди, генплан Юнусобод боғлари устида «болта»сини ўйнатиб юрибди. Колхоз-совхозларнинг қанча-қанча маблағи-ю, минглаб кишиларнинг пешона тери билан барпо этилган мевазор-узумзорлар шу кеча-кундузда ҳам бульдозерлар ғилдираги остида пайҳон бўлмоқда.

— Экиб кўкартирган дарахтларимиз учун пул беришди. Лекин ҳақиқий боғбон ҳеч маҳал янги ҳосилга кирган боғини олтинга ҳам алишмайди, айниқса, унинг йўқ қилинишини билса!— дейди идорасини ташлаб чиқиб кетаётган хўжалик раҳбари. Сўнгра ачиниш билан қўшиб қўяди,— ҳеч бўлмаса шу боғнинг ўндан бирини янги уйларга кўчиб келадиган одамларнинг болалари учун сақлаб қолинглар, деб қурувчилардан илтимос қилдик. Лекин улар, боғбонлик бошқаларнинг иши дейишди.

Ҳа, раис бува, сизлар мурожаат қилган одамлар қурувчи! Улар «иш бошлаяпсанми, аввало атрофни шипшийдам қил — жой ҳозирла» деган ақидага қатъий риоя қилишади.

Замонавий боғ қандай бўлишлиги эса, генпланда кўрсатилган. Бу планнинг бир нусхаси Шаҳар Ободонлаштириш Бош бошқармасида. У ерда ҳам уддабурро кишилар стол эгаллаб ўтиришибди. Улар бир «боғ» яратишга тушиб кетишмасин! Сизнинг боғингиз ип эшолмай қолади, уларники олдида! Ишонмасангиз нарироққа бориб кўринг, «пули тўланган» мевазор ўрнида чинор, қайрағоч, қатрангилардан иборат шундай дарахтзорлар яратиб қўйишибдики, ёқангизни ушлайсиз!

Бобокалонларимизнинг «бирини кессанг — ўнни экқин» деган гапи бор. Энди, бу ҳикматни чаппасига айлантириб юборган, шаҳарнинг айрим мансабдор кишиларига (улар бизни кечирсинлар, албатта!) қаттиқроқ тегадиган гаплар айтиш пайти келганга ўхшайди. Чунки, ҳамма «юмшоқ» гаплар айтиб бўлинган.

Шундай қилиб, Тошкент атрофидаги боғлар тугатилди ҳисоб. Энди навбат шаҳарнинг турли даҳаларидаги тасодифлар орқали сақланиб қолган боғларга келди. Бу борада ҳам шаҳарсозларимиз катта қурилишларни рўкач қилиб, айтганимиз айтган, деганимиз деган, деб туриб олмоқдалар.

Гапимизни исботловчи фактлар тўлиб ётипти: бундан бир неча йил муқаддам ҳамкасб дўстим мени ўз уйига таклиф қилиб қолди. Бордим.

Кечга томон иккимиз у яшайдиган маҳалла кишилари ташаббуси билан Улуғ Ватан уруши қатнашчилари шарафига барпо этилган чиройликкина мевазор боғни айландик. Кираверишдаги йўлак дарвозаси устига «Ғалаба боғи» деб ёзиб қўйилибди.

Боғда скамейкаларда ўтириб, ҳордиқ чиқараётган ветеран отахонлар билан суҳбатлашиб, баҳри-дилимиз очилиб қайтдик.

Шундан кейин бу боғ ҳақида бирон нарса ёзишни кўнгилга тугиб қўйгандик. Аммо ёзишга улгуролмадик.

Эртаси кун маҳалла комитети раиси бизни кутиб оларкан, куйиниб гапириб қолди.

— Боғ ўрнига иморат қуришмоқчи. Горисполкомга худди шу ер керак бўлиб қолибди. Боғни маҳаллий органлар билан келишилган ҳолда ташкил қилгандик, десак ҳам юқоридагилар генпланни рўкач қилиб, тан олишмаяпти.

Озгина муддатдан кейин маҳаллага қурувчилар етиб келишди. Ишни дарахтларни қўпоришдан бошлашди...

Тошкентнинг Оқтепа мавзеидаги «Зах» маҳалласида ҳам шундай ҳодиса юз берди.

— Кечагина бу ер яшнаб турган боғлар эди,— дея бизни ўйдим-чуқур қилиб ташланган катта майдон томон бошлади шу ерлик Улуғ Ватан уруши инвалиди Акбархўжа ота Муҳиддинов.— Бульдозерлар келиб дарахтларни қўпора бошлаганда маҳалла қариялари уларга ялиндик: «Ҳеч бўлмаса мана шу йўл бўйидаги қадимий нок дарахтларидан 10—15 тасини қолдиринглар». Қулоқ солишмади! Бир кунда нокнинг ўзидан 300 тасини қўпориб ташлашди. Кўчамизнинг кўрки эди бу дарахтлар, 140, 150 ёшли ноклар эди. Энг ачинарлиси шундаки, қўпориб ташланган мевазор ўрнида ҳалигача қурилиш бошланмади. Мана, тўрт йилки, ўша боғлар ўрни ташландиқ жойга айланиб, мозордай ҳувиллаб ётибди. У ер ҳар хил шубҳали кишилар йиғиладиган жойга айланиб қолди. Кечқурунлари ташқарига чиқишдан қўрқамиз. Туриб-туриб ҳайрон бўласан киши. Нега ўша дарахтлар йўқ қилинди. Қайси зараркунандадан чиққан бу боғ кушандалик?! Ахир шаҳардаги мевали дарахтларга шундай қирон келтирилаверсак, оқибат нима бўлади? Келажак авлод бизни кечирармикин?

Нохуш таассурот билан орқага қайтар эканмиз, беихтиёр бозор директорининг гаплари эсимга тушиб кетди:

«Инсоф борми, ўзи сизларда!»

Бу сўз фақат деҳқонгагина тегишлими?

3. ЮРАКДАГИ ГАПЛАР. АСОССИЗ ЖАВОБЛАР

«Дарвозани кимдир тақиллатди. Эшикни очдиму, Ўзкомпартия Марказий Комитетининг биринчи секретари Усмон ота Юсуповга кўзим тушди.

— Қизим, отангиз уйда бўлсалар чақириб чиқинг,— деди у киши.

Отам чиқдилар. Сўрашишди.

— Биласизми,— дедилар Усмон ота дадамга маънодор қараб.— Ўзбек халқи мевасиз дарахтни хосиятсиз дарахт деб ҳисоблаган. Бунинг тагида ҳар ким ҳам дарров илғаб олавермайдиган катта маънобор: чунки мевали дарахт ҳосилидан бола-чақа, ўтган-кетган, хуллас, ҳамма баҳраманд бўлади. Мевали дарахт маъмурчилик нишонаси. Энди манави дарвозангиз ёнидаги дарахтга келсак, биргаликда кўчириб ташлаймиз. Ўрнига яхши навли бир туп мева кўчати ўтқазиб қўясиз. Кейин кўпчилик сиздан хурсанд бўлиб юради... Қани, арра бўлса олиб чиқинг!

Отам икковлари бақатеракни кўчириб ташлашди. Кўп ўтмай унинг ўрнида бир туп ўрик пайдо бўлди. Мана, орадан ўттиз йилдан зиёдроқ вақт ўтибдики, ҳар йили ўша ўрик мевасига ўтган-кетганнинг, қўни-қўшнининг оғзи тегади, дастурхонимизни безайди».

Матлуба ҲАЙДАРОВА,
врач-кардиолог, Тошкент шаҳри.

Ёз бошлари эди. Оиламиз билан йўлимиз тушиб, қардош Тожикистоннинг Исфара шаҳар боғида озгина ҳордиқ чиқариб ўтмоқчи бўлдик.

Айни пишиқчилик, гилослар қонталаш бўлиб ширага тўлган палла. Боғнинг қаерига қарамайлик, мева. Очилиб ётган турфа гуллар. Хиёбоннинг икки четида шода-шода ҳосилли гилос шохлари осилиб ётибди.

Бизнинг болалар бунақа шаҳар истироҳат боғини биринчи кўриши эмасми, чопганича бориб ўзларини гилос шохларига уришди. Хижолат тортдик. Ҳай-ҳайлаб уларни тартибга чақирмоқчи бўлгандик, кекса чойхоначи отахон йўлимизни тўсди:

— Қўяверинглар, майли, яйрашсин, меҳмонга ўхшайсизлар, бемалол чойни ичаверинглар. Ҳали замон кўзлари тўяди-да, кейин қарамай қўйишади. Болаларнинг табиати шунақа!

Ҳақиқатан ҳам озгина вақт ўтгач, атрофни тўлдириб ётган мевалардан фарзандларимизнинг «кўзи тўйди» шекилли, нарироқдаги майдонга бориб, арғимчоқ уча бошлашди. Ўшанда мен ичимда «қани энди бизнинг Тошкентда ҳам шундай шаҳар боғлари бўлса», деб қўйгандим.

Негадир бизнинг паркларга раҳбарлик қилаётган ўртоқлар мевали дарахт экмаслик хусусида «қонунлашган» аллақандай қарорлар борлиги ҳақида гапириб, сизни ҳам астойдил ишонтиришади! Эмишки, бу дарахтларни болалар синдириб юборармиш: унга чиқаман, деб бирон жойини лат едирармиш ёинки тош отиб, бир-бирининг пешонасини ёрармиш ва ҳоказо.

Баҳонани қаранг! Мана шу хил мужмал важларга чиппа-чин ишониб, боғ учун ажратилган ўз майдонларини турли мевасиз дарахт ва буталардан иборат чакалакзорларга айлантириб юборган мактаб ҳамда мактабгача ёшдаги болалар муассасалари Тошкентда тўлиб ётибди. Шу сабабли ҳам ясли-боғчаларда «барг териш машғулоти» билан шуғулланиб юрган болаларни тез-тез учратиб турамиз. Бу «машғулот»нинг эстетик тарбия бобида қандайдир фойдаси бўлса бордир. Аммо, атроф-муҳит, она табиат ҳақида илк маротаба тасаввури шаклланаётган фарзандларимизга тўкин-сочин боғларда сайр қилиш, мевалар териш янада фойдалироқ бўларди, деб ўйлайман. Бунинг учун юқоридагига ўхшаш ақидаларга чек қўйиш керак.

Зеро, чек қўйганлар ҳам йўқ эмас.

Шу йил кўзда Тошкент марказидаги 426-боғчада ажойиб тантана — «Ҳосил байрами» бўлиб ўтди. Бу ерда тарбияланувчи болалар мураббиялари раҳбарлигида олма, олхўри, шафтоли, узум каби мевалар теришди, ўзлари «деҳқончилик» қилиб ўстирган кичкина участкаларидан турли сабзавот ҳосилини йиғиштиришди.

Шунинг ўзи болалар учун бир олам завқ-шавқ эди...

Қанийди энди, Тошкентдаги қарийб 600 дан зиёд ясли-боғчаларда ҳам шундай манзаранинг гувоҳи бўлсак!

Ёки шаҳардаги Аброр Ҳидоятов номли 14-ўрта мактаб коллективини олайлик.

Мактаб боғи кичкина бўлса ҳам одамнинг ҳаваси келади.

— Бир неча йилки, болалар ўзлари етиштирган ҳосилни ўзлари йиғиб олишади, ҳамманинг оғзи тегади. Ана шунда уларнинг хурсандлигини бир кўрсангиз эди!— дея ҳикоя қилади кекса педагог, тарбиявий ишлар бўйича директор ўринбосари Юсуф ака Зоитов.

— Кечирасиз, саволимиз ғалатироқ: дарахтга чиқиб ёки тош тегиб бирон бола шикастландими?— деб сўраймиз у кишидан.

— Йўғ-е,— ажабланди Юсуф ака.

— Афсус,— дея суҳбатга аралашди мактаб илмий бўлим мудири Муҳаммаджон Зиёвуддинов,— янги жойга кўчяпмиз, мактабимиз ўрнида қурилиш бошланармиш. Энди боғимизнинг тақдири ҳеч кимни қизиқтирмаса керак... Мен яқинда ГДРда, Венгрияда бўлдим. Ўқув юртлари, мактаблар атрофида ҳам, кўча бўйларида ҳам нуқул мевали дарахт. Биронта мевасиз дарахтга кўзингиз тушмайди. Ўзимча ўйланиб қоламан. Нега бутун жаҳонга донғи кетган, яқин пайтларгача боғ-роғлар шаҳри бўлган Тошкентимиздан мева дарахтлари сиқиб чиқарилмоқда. Сабаби нимада?!

Мен бу хилдаги саволни хизматлари юқори тақдирланган машҳур бир архитекторимизга бериб кўргандим, у киши кўп ҳамкасблари учун энг «оммавий» бўлган жавобни айтди:

— Ҳозирги Тошкентни бундан йигирма йил олдинги Тошкент билан солиштириб бўлмайди. Зилзиладан кейин шаҳар бутунлай қайта қурилди. Биринчи навбатда аҳолини жой билан таъминлаш зарур эди. Қолаверса, ҳозир Тошкент аҳолиси икки баравар кўпайган. Архитектурада замон талабини ҳам ҳисобга олиш керак. Ҳозир космик давр!

Украина учун жанг қилган Улуғ Ватан уруши қатнашчилари билан суҳбатлашсангиз улар Львов. Тернополь, Винница каби қатор шаҳар боғ кўчаларини завқ-шавқ билан эслаб гапирадилар. «Баъзан қуршовда қолганимизда шу боғлар меваси, йўл бўйларидаги ёнғоқзорлар бизни боққан» деб эслашади.

Уруш жафосини тортган ўша шаҳарлар култепалар ўрнида бутунлай қайтадан қурилган. Урушдан кейинги даврларда бошпанасиз қолган кишиларни бошпана билан таъминлаш ҳар қачонгидан ҳам зарурроқ бўлган. Бироқ, ҳеч кимнинг хаёлига йўллар атрофидаги мевали дарахтларни мевасиз дарахтларга алмаштиришдай, қош қўяман деб кўз чиқариш «идея»си келмаган.

Ҳозир Ғарбий Украинанинг ўнлаб шаҳарлари кўчалари ҳамда шаҳарлараро магистрал йўллари бўйлаб юрсангиз нашвати, олхўри, азим ёнғоқ дарахтларига кўзингиз тушади... Бозорда эса мевалар биздагидек килограммлаб эмас, жуда арзон баҳода, пақирлаб сотилаётганининг гувоҳи бўласиз...

Айни пайтда «мумкин эмасдир-да, мумкин бўлганда биздан ҳам ақллироқ шаҳар раҳбарлари бош қотиришган бўларди» деб юрадиган муросасоз кишиларни ҳам кўрганман.

Деярли ҳаммани қизиқтириб келаётган «Нега Тошкентда мевали дарахтлар аҳволи шу даражада абгор ҳолатга тушиб қолди» деган саволга жавоб беришга зиммадор Шаҳар Ободонлаштириш Бош бошқармаси мавжудлиги ҳақида юқорида айтиб ўтгандик. Яна алоҳида таъкидлаб қўймоқчимизки, ушбу идора системасида 15 минг киши меҳнат қилади. Шулардан аллақанчаси «боғбон»лиги учун маош олади.

Ана шу мўътабар даргоҳ бошлиғи Шамсиддин Исломов қабулига кириш осон бўлмади. Мажлислар, йиғилишлар...

Ниҳоят, учинчи кун қабулхона ходимаси «бошлиқ ўзларида» деди.

Менинг хайрли иш хусусидаги кўпчиликни қизиқтираётган фикрларимни эшитгач, Шамсиддин Исломовичнинг ҳам чеҳраси ёришиб кетса керак, деб ўйлагандим. Афсус, тескариси бўлиб чиқди. «Бу масалада сизни қабул қилолмайман. Бир ҳафтадан кейин телефон қилинг» деди у киши.

Мен ҳам имкониятдан фойдаланиб қолиш, вақтни бой бермаслик йўлига ўтдим:

— Қисқагина икки-уч саволим бор холос...

Ўртоқ Исломовнинг жавоби қисқа ва лўнда бўлди:

— Ҳали ҳеч қайси шаҳарда мевали дарахт биздагидек кўп экилган эмас! Яқин ўн йиллар ичида ҳосилга кириб қолади.

Суҳбатимиз давом этади.

Нега бизда қардош рес-

(Давоми 4-бетда)

ЧЕТ ЭЛ АХБОРОТИ

АДР АҲОЛИСИНИНГ МАДАДИ БИЛАН

КОБУЛ. АДР қуролли кучлари бўлинмалари ва халқ милицияси Покистон ва Эрон территорияларидан Афғонистонга юборилаётган контрреволюцион шайкаларга маҳаллий аҳолининг ёрдами билан зарба беришни давом эттирмоқдалар. Бахтар агентлиги хабар беради: кейинги вақтларда Ҳирот, Фарах, Балх, Тахар, Логар вилоятларида террорчиларнинг шайкалари тор-мор қилинди. Логар вилоятида «Махазе миллий» жиноятчилар группасидаги каллакесарлар шайкаси йўқ қилиб юборилди. Ҳирот вилоятида 23 босмачи, Тахар вилоятида 20 босмачи асир олинди. Балх вилоятининг маъмурий маркази Мозори Шариф шаҳрининг атрофида чет элларда тайёрланган қурол-яроғлар, ўқ-дори, қўпорувчилик руҳидаги адабиётлар шунингдек халқаро империализм ва регионал реакция АДРга қарши эълон қилинмаган урушни кучайтиришга уринаётганлигини тасдиқловчи баъзи ҳужжатлар қўлга туширилди.

Шу билан бирга контрреволюцион пропаганда алдаган афғонлар мушкул аҳволга тушиб қолганлигини ва халққа қарши кураш ҳеч қандай натижа бермаслигини англамоқдалар. Улар республика революцион кенгаши президиумининг тавба қилган кишиларга амнистия бериш тўғрисидаги фармойишини билиб, революцион маъмурларга ўз ихтиёрлари билан таслим бўлмоқдалар. Қундуз, Ғазна вилоятларида ва бошқа баъзи вилоятларда шундай кишиларнинг катта-катта группалари таслим бўлди. Бундай жараён тобора кенг тус олмоқда. Бу эса ҳеч қандай куч оқимни орқага буриб юбора олмаслигини, АДРни феодализмнинг энг разил даврларига қайтара олмаслигини тасдиқлайди.

Бундан тўрт йил муқаддам Афғонистон Демократик Республикасига, шунингдек Ғарбий Европадан Покистонга ва Жанубий-Шарқий Осиёдаги бошқа мамлакатларга юк ташишни амалга ошириш учун «Совавто — Термиз» халқаро автокорхонаси ташкил этилган эди. Ҳозирги пайтда корхонада 20 тонна юк таший оладиган МАЗ-504 маркали автомобиллардан юздан кўпроғи бор. Уларни тажрибали ҳайдовчилар бошқаради. Шу йил апрель ойидан бошлаб эса Термиз-Ҳайратон (АДР) маршрути бўйлаб автобусларнинг (суратда) мунтазам қатнови йўлга қўйилди.

В. Занько ва **И. Хўжаев** фотоси.

ТАСС фотохроникаси.

ГАВАНАДА БИРДАМЛИК МИТИНГИ

ГАВАНА. Никарагуадаги сандиночилар халқ революцияси ғалабасининг беш йиллиги муносабати билан бу ерда тантанали митинг бўлди. Куба Компартияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси Хулио Камачо Агилера митингда сўзлаган нутқида қуйидагиларни таъкидлаб ўтди: сандиночилар революциясининг социал ва сиёсий ғалабалари Никарагуанинг Марказий Америкада бирдан-бир озод мамлакат бўлиб қолиши учун имконият яратди. Никарагуа революцияси ғалаба қилган биринчи кунларданоқ, деди нотиқ, Америка империализми бу мамлакатга қарши жиноий агрессив режаларини амалга ошира бошлади. АҚШда Рейган маъмурияти ҳокимият тепасига келиши билан Никарагуага қарши эълон қилинмаган уруш кўламлари анча кенгайди. Никарагуа халқи бунга жавобан Вашингтоннинг кирдикорларига қарши фаол кураш олиб бориш учун ўз сафларини маҳкам жипслаштирди.

Х. Камачо Агилера Куба Компартияси, мамлакат ҳукумати ва халқи номидан гапириб, никарагуаликларнинг мустақиллик ва ўз тақдирини ўзи ҳал этиш ҳуқуқи учун олиб бораётган кураши билан бирдам эканликларини изҳор қилди. Кубаликлар, деди у, ўзларининг интернационал бурчларини бажариш билан маориф, соғлиқни сақлаш ва экономика соҳасида Никарагуага ёрдам бермоқдалар.

ГФРда ўтказилган бутун халқни сўраб билиш натижалари бу сўраб билишда иштирок этган кишиларнинг 88 проценти мамлакатда биринчи зарба берадиган янги Америка ядровий ракеталари жойлаштирилишини тўхтатиш тарафдори эканликларини билдирди. Суратда: аҳолини сўраб билишни уюштирган комитет раҳбарларидан бири Йозеф Лайнен сўрашда иштирок этган кишилар рўйхати бўлган яшчикларни Бонида ҳукумат вакилларига топширмоқда.

АП—ТАСС телефотоси

ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯ СЪЕЗДИ

САН-ФРАНЦИСКО. (ТАСС). Бу ерда АҚШ демократик партиясининг съезди бошланди. Съезд делегатлари партиянинг ноябрь ойида ўказиладиган президент сайловидаги янги платформасини маъқуллашлари, шунингдек АҚШ президенти ва вице-президенти лавозимларига номзодлар кўрсатишлари керак.

Съезд Рейган маъмуриятининг халқ манфаатларига зид бўлган йўли вужудга келтирган сиёсий, иқтисодий, социал ва молиявий қийинчиликлар кескинлашган бир шароитда ўтмоқда. Аввало социал программаларга ажратиб бериладиган маблағларни ғоят қисқартириш ҳисобига ҳарбий харажатлар ҳаддан ташқари кўпайтирилаётганлиги натижасида миллионларча америкаликларнинг аҳволи янада мушкуллашди.

Вашингтон маъмуриятининг мухолифлик ва милитаристик йўли ядро уруши хавфини кучайтирганлиги ва халқаро кескинликни авж олдирганлиги Америка жамоатчилигини ғоят ташвишлантирмоқда. Бу ҳол демократик партия раҳбарлиги ишлаб чиққан сайловолди платформаси лойиҳасида ўз ифодасини топди. Лойиҳада ҳозирги Оқ уй хўжайинининг агрессив сиёсати хатарли эканлиги таъкидлаб ўтилади.

Демократлар съезди арафасида уюштирилган намойиш Рейган маъмуриятининг халққа қарши қаратилган йўлидан норозилик кучайганлигини акс эттирди. Бу намойишда АҚШнинг ҳамма томонидан келган касаба союз ташкилотларининг неча ўн минглаб вакиллари қатнашди.

АГРЕССИВ СИЁСАТ ТАНҚИД ҚИЛИНДИ

КАРАКАС, (ТАСС). Марказий Америкада тинчлик ва Никарагуа халқи ҳамда регионидаги бошқа мамлакатларнинг халқлари билан бирдамлик учун курашга бағишланган конференция бу ерда ўз ишини тамомлади.

Конференция делегатлари революцион Никарагуа халқининг, шунингдек Гватемала, Гондурас ва Сальвадордаги ватанпарвар кучларнинг Америка империализмига қарши, озодлик ва мустақиллик йўлидаги қаҳрамонона курашини қўллаб-қувватлаётганликларини изҳор қиладилар.

ШАҲАР ЎРТАСИДАГИ БИР ТУП ОҚ ЎРИК

(Боши 3-бетда).

публикалардаги, Исфара, Конибодом, Олмаота шаҳарларидаги каби боғлар йўқ?

— Конибодом, Исфарада бўлганман. У ернинг об-ҳавоси бошқа.

— Олмаотада-чи?

— Одамлар, шароит бошқа.

Ана холос, шаҳар ободонлаштириш Бош бошқармаси бошлиғининг бу гапларини шарҳлаб ўтиришга ҳам истиҳола қиласан, киши. «Одамлар, шароит бошқа» эмиш. Тошкент билан Олмаота ўртасидаги иқлим барчага маълум, бизда қулайроқ,. Лекин «одамлар»нинг қанақа «бошқа»лигини тушунмадик.

— Майли, ўртоқ Исломов айтганидай, шаҳар об-ҳавоси, унинг кишилари «бошқача» бўлиб қолгандир. Лекин, ана шу «қийинчиликлар»ни енгиб, мевали дарахт экиш борасида бу идора ҳаммадан ўзиб кетган экан, ўша дарахтлар қани?! Қаерларга экилган?!

Шаҳарнинг ҳаммаси бўлиб 8 минг гектар (!) ерини эгаллаб ётган қарағай, чинор, тераксорлар қаторига паналаб экилганмикин?! Ёинки шаҳардаги минглаб ишчи «боғбонлар» тер тўкаётган, энг сифатли ўғитлар билан ишлов берилаётган, жами майдони 550 гектарни ишғол этган 15 та истироҳат боғларидан биронтасини мевазор деб ўйларсиз? Йўқ, бу ерлардан ҳам ўша «экилди» деган мевали дарахтларни қидириб тополмайсиз? Мабодо улардан биронтасида бир туп бўлса ҳам ўрик, гилос, олма, нок, олхўри, анор, анжир... ниҳолига кўзингиз тушса, ўша ерга муҳофаза ва эсдалик тахтаси ўрнатмоқ зарур бўлади.

Ҳа, анор, анжир дедик. Бу дарахтлар йил сайин шаҳардан узоқлашиб, анқонинг уруғи бўлиб бормоқда. Ахир Шарқда нафосат рамзи сифатида шоирлар назмида куйланадиган анор гулларининг, жой танламасдан самбит гулдай ўсаверадиган тансиқ мевали анжир ниҳолларининг шаҳардаги кўпгина паркларда ардоқлаб ўстирилаётган хорижий буталардан нима камлиги бор? Буларни Тошкент заминида ўсмайди, деб ким айта олади?

Ёинки хурмо билан қайси манзарали дарахт баҳслаша олади. Бу субтропик меванинг бизнинг иқлимга мос нави яратилган. Тошкентдаги кўпгина хонадонларда, шаҳар четидаги боғларда хурмо гуркираб ўсмоқда. Бир неча йилки, мўл-кўл ҳосил бермоқда.

Лоақал шу дарахтнинг ўзидан ҳеч бўлмаса истироҳат боғларида тўрт-беш тупдан ўстирилганда эди, ўртоқ Исломовнинг гаплари салпал ҳақиқатга яқинроқ бўлармиди? Ахир ҳайвонот боғларида одамлар кўрсин, завқлансин деб бутунлай бошқа иқлимли мамлакатлардан келтирилган ҳайвонларни асраб, авайлаб парваришлашади-ку.

Яна шу ерда бир нарсани эслатиб ўтмоқчимиз: оромгоҳ жойларда боғдорчилик ишларини йўлга қўйиш зарурлиги тўғрисида Ўзкомпартия Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг 1983 йил 10 октябрда махсус қарори чиққан.

Шу қарордан кейин ҳам оромгоҳ паркларининг қиёфасида ҳеч қандай ўзгариш сезилмади... Ҳар йили эрта баҳорда шаҳарнинг бир неча мўътабар кишилари «Тошкентни боғ-роғларга айлантирайлик» деган мурожаатнома билан чиқишади.

Газеталарнинг биринчи бетида йирик ҳарфлар билан эълон қилинадиган бу чақириқни ўқиб, хайрият-э, дегингиз келади.

Шундан кейин шаҳарга турли-туман манзарали дарахт кўчатлари, айниқса, чинор «ёғилиб» кетади.

Кўп ўтмай корхоналар, ташкилотлар пландан ошириб кўчат ўтқазганликлари ҳақида ҳисобот берадилар. Уларнинг кўпларига ташаккурномалар эълон қилинади, мукофотлар ажратилади.

Баъзи вақтли матбуот саҳифаларида кўчат ўтқазиш ойлигига бош-қошлик қилиб турган кишиларнинг дезинформациядан иборат чиқишлари бошланади. Улар «Юнусободнинг чанги ўйнаб ётган ташландиқ ерларида боғ-роғлар яратдик» деган замини нобоп фактлар келтириб мақтанчоқлик қилишади, аммо, ким қандай дарахт ўтқазганлиги билан ҳеч кимнинг иши йўқ.

Энди бир нарсани аниқлаб олайлик. «БОҒ» дегани нима ўзи?!

«Боғ»нинг ўзбек тилидаги луғавий маъноси қуйидагича: «мевали дарахтлар билан банд бўлган ер майдони боғ дейилади».. Демак, бақатерак билан қарағай, акация билан чинор ўсган жойни «боғ» деб бўлмайди.

Бу ёғига энди ўзингиз хулоса чиқариб олаверинг. Эзгу ният билан ҳамшаҳарларга қилинган мурожаатнома қаерда-ю, унга амал қилиш қаерда?! Аравани ким қаёққа тортаяпти?!

4. ҚУШЛАР ШАҲАРНИ ТАРК ЭТМОҚДА

Мен чинор умрига ҳавас қилмай қўйдим.
Нега ҳавас қилай унинг бутоғига
Қушлар ин қўймаса, яйрашолмаса,
Палапонлари-ла сайрашолмаса.
Соясида одам ёзмаса ҳордиқ,
Ҳаммадан аввало, ҳаммадан ортиқ
Чинор ўзин севса,
Ёқласа ўзин.
Оғу ишлаб чиқиб
Сақласа ўзин.
Нега ҳавас қилай?!..

Гулчеҳра НУРУЛЛАЕВА.

Биз шаҳарга маълум даражада оройиш берувчи манзарали дарахт, айниқса ҳар тупи фалон сўм турадиган, бир қор ёққандан кейин шохлари синиб, «увадаси» чиқиб кетадиган арчаларнинг ўтқазилишига бутунлай қарши эмасмиз. Табиатда меёр деган нарса бор. Ана шунга амал қилмаслик оқибатида кўп нохушликлар келиб чиқаётганлиги ҳозирги пайтда ҳаммага аён.

Чунончи, бизда ҳам шаҳардаги минглаб гектар майдонни эгаллаб ётган дарахтларнинг кўпчилигини чинор ташкил этади. Бу дарахт азалдан Ўрта Осиё шароитида аҳоли яшайдиган жойлардан нарироқ, қадамжо ерларга экилган. Шаҳарларда эса турли-туман мева дарахтлари, хусусан ўрик кўпроқ ўстирилган. Ҳамюртимиз Мирзо Бобур ўзининг машҳур «Бобурномасида» ҳар бир шаҳарга таъриф беришдан аввал унинг боғлари ҳақида гап юргизиши бежиз бўлмаган.

Хўш. нега ҳар қандай қурғоқчилик, ноқулай шарт-шароитга ҳам бардош бера оладиган, чиройли, умри, «боқий» чинорлар шаҳарга экилмаган?! Бунинг асрлар оша синовдан ўтган сабаби бор, албатта.

Чинор ўзидан заҳарли модда чиқариб туради. (Унча-мунча касалликка чалинмаслиги, узоқ яшашининг боиси шундан!) Апрель, май ойларида у «гуллаган» пайтда чангидан азият чекадиган баъзи кишиларнинг қай аҳволга тушишини шифокорларимиз яхши билишади. Шуниси ҳам борки, чинорга қора қарғадан бўлак бирон қуш зоти яқин йўламайди.

Эндиликда Тошкент шу дарахт билан тўлдириб юборилганлиги туфайли кейинги ўн беш йилча муддат ичида меваларсиз яшаш манбаи қолмаган бир юз ўттиз хил паррандадан эллик тури шаҳарни тарк этди. Яна ачинарли томони шундаки, ўша қушлар шаҳардаги мевали дарахт ҳамда экинзорларнинг санитари — зарарли ҳашаротларга қирон келтирувчи энг фойдалиси бўлган!.. Боғу парклардан булбулларнинг хониши эшитилмай қолди. Улар ўрнини ҳар бири қора бароқ мушукдай келадиган қарғаларнинг ғала-ғовури эгаллади.

Мана, бир неча йилки, кўз бошланиши билан сон-саноқсиз бу маҳлуқлар мўр-малахдай шаҳарга ёпирилиб келади. Бутун қиш давомида ҳам гала-гала бўлиб чинордан-чинорга учиб юради. Улар дастидан йўлкалар, майдонлар усти ахлатга тўлиб кетади.

Тошкентлик кекса орнитолог Р. Н. Мекленбурцевнинг таъкидлашича қараганда, ҳозир шаҳарга учиб келаётган қора қарғаларнинг сони бир миллиондан ошибди. Эндиликда улардан қутулиш йўллари изланаётганмиш. Тошкент Давлат университетининг биология факультетидан ёш бир олим қарғаларга қарши «ҳуркитгич» ихтиро этиб, шаҳар Советига тақдим қилибди.

Кулгили, шу билан бирга ачинарли ҳол. Тўғри эмасми?

5. БАҲОНА ЭМАС, ИМКОНИЯТ ҚИДИРМОҚ КЕРАК

«Ўзимиздаги Закарпатье боғ шаҳарларида бўлганман... Кўрганларимдан оддийгина бир мисолни айтиб бера қолай: ёз — пишиқчилик палласи эди. Тошкентда шафтолининг нархи отасининг баҳосида!.. Икки кундан кейин Венгрияда бўлдик, кўча бўйларида шафтолилар ғарқ пишиб ётибди. Ҳоҳлаган одам тўкилганларини олиб еркан ёки йўл бўйидаги махсус яшикларга солиб кетаркан. «Шаҳарда шунчалик мевали дарахт ўтқазса бўларкан-ку» деган фикр хаёлимдан ўтди-ю, Тошкентимизнинг бир пайтлардаги Инжиқобод боғлари кўз ўнгимда гавдаланди. Ёшлигимиз ўша мевазорлар ичида ўтган. Ҳозир эса шаҳримизда бундоқ номини айтиб мақтангудай боғ қолмади. Болаларимизнинг ёшлиги ғиштин деворлар, бетон уйлар орасида ўтмоқда. Ҳайронман, бу ҳол қачонгача давом этаркин».

Шукур БУРҲОНОВ,
СССР халқ артисти.

Соҳибкор олимларимиз ҳиммат кўрсатиб боғдорчиликдаги турли гибрид сермаҳсул мева дарахтлари яратиб беришди, шаҳарларни эса «илмий ёндошилган» манзарали дарахтларга тўлдириб юборишди. Бу ёғига энди катта магистрал йўл, парк ва хиёбонларбоп мева кўчатлари етиштириш хусусида ўйласалар ёмон бўлмасди. Ахир, манзарали дарахтнинг қай турини шаҳарга экиш ёки экмаслик хусусида катта-катта муассаса ходимлари бош қотираётган бир пайтда нега энди мевали дарахт ҳақида ўйлаш мумкин эмас?

— Мумкин, қисман бу масалага эътибор берилаяпти, дейди Ўрта Осиё Ўрмон хўжалиги илмий текшириш институти директори ўртоқ В. А. Абдураззоқов.— Масалан, бир неча ўнлаб километрга чўзилиб кетган шаҳар ичкарисидаги ва атрофидаги магистрал йўллар бўйига ёппасига манзарали дарахтлар экавериш шарт эмас. Ёнғоқ билан чинорни, арча билан беҳини оралатма қилиб экилса бўлади. Ушбу тажриба Шредер номли боғдорчилик илмий-текшириш институти далаларида синовдан ўтказилди. Кутилганидан аъло натижаларга эришилди ҳам. Бироқ бу янгилик боғ ичкарисида қолиб кетмоқда.

Шундай экан шаҳар билан илмий-текшириш институти боғи ўртасидаги деворни ким қулатиши керак? Тажрибакор олимлармн ёки шаҳар раҳбарларими?

Энди шу ерда олимларимиз фикрларига қўшимча қилмоқчимиз. Шаҳар атроф йўл бўйларига фақат ёнғоғу беҳи экиш билан иш битмаса керак. Бошқа қатор имкониятлар ҳам бор.

Масалан, ҳеч иккиланиб ўтирмай экса бўлаверадиган ўрикни олиб кўрайлик.

Дарвоқе, Тошкент бир вақтлар «Мингўрик» номи билан аталган, шаҳарда ўрик дарахтлари яхши ўсган деб юқорида таъкидлаб ўтгандик. Бунга тағин мисол тариқасида Чилонзор, Чопонота боғларини эслатиш мумкин.

Аммо... «Ҳозирги пайтда нега ўрик экилмайди?» деб улгурмасингиздан оғзингизга урадиган мутасадди кишилар анчагина топилади. Сийқаси чиқиб кетган, ишлатилавериб кўпчиликнинг қулоғига қуйиб бўлинган баҳоналарни олдингизга ғиштдай териб ташлашади:

«Биринчидан,— дейишади улар, —мева пишиб (айниқса ўрик!) тагига тўкилса, шаҳар санитария ҳолатини бузади.

Иккинчидан:— мевали дарахтлар меҳнатталаб бўлади. Уларга доим қараб туриш керак».

Мана шу хил баҳоналарни рўкач қиладиган кишиларга айтадиган жавобимиз қуйидагича:

Биринчидан: Бу гап айрим маҳалла кўчаларида тасодифан экилиб қолган хашаки ўрикнинг палағда мевасини босиб олиб, бурнини жийириб ўтадиганлардан чиққан бўлса ажаб эмас. Чунки ўша тоифадаги одамлар Она табиат яратиб қўйган бекамукўст китобни ўзлари нотўғри варақлаб қўядиларда, кейин ундан нолиб аюҳаннос солиб юрадилар... Бизда ўрикнинг юзлаб гурлари бор. Айниқса унинг «Субхон» нави шундай шаҳарбопки, бўйдорлигу— салобатда манман деган чинор билан беллаша олади. «Субхон» ўригининг эрта баҳорда чамандай бўлиб очилиб ётиши, ёзда йирик меваларининг лаълиранг бўлиб қизариши, унча-мунча шамолга тўкилавермай кўзни ўйнатиши... Ва ниҳоят кузда Пушп деган гулдарахтига ўхшаб баргларининг шафақдай ёниб туриши қайси одам юрагини тўлқинлантириб юбормайди, дейсиз! Наҳотки, шаҳар хиёбонларига мана шу гўзаллик ярашмаса?

Тасаввур қилиб кўринг: пойтахтимизнинг Бош майдонининг тўрт томонида тўрт туп ўрик қийғос очилиб ётибди... Кўриб ким завқланмайди!

Иккинчидан: «Ишлашни хоҳлаган имконият қидиради, хоҳламаган баҳона қидиради», деган ажойиб гап бор. Ажабки, шаҳар Ободонлаштириш Бош бошқармасидаги ҳамма ходимлар «меҳнатталаб» ишларни қиялаб ўтиб, осонига югурадиган бўлиб қолишган бўлса! Ахир, оддий деҳқон ҳам меҳнатдан қочиб, ўз ерини бегона ўтларга бостириб юбормайди, йил — ўн икки ой пешона тери тўкиб, дур ундиради-ку?

6. ЕРИМИЗ ҚАНЧАЛАР САХИЙ...

Устоз Абдулла Қаҳҳор айтган гап яхши эсимда қолган. Ўшанда у киши Дўрмондаги ўз боғида саккиз навдасида саккиз нав мева пишиб турган бир туп шафтоли дарахтига қараб шундай деганди: «Еримиз қанчалар сахий. Кузда деҳқон кетмонини далада қолдирса, баҳорда унинг дастасида ғунча пайдо бўлади. Кузда мева узиб олади».

Бу образли гапда катта ҳақиқат бор. Еримиз шунчалар танти, сахий. Озгина меҳнат қилиб, тер тўкилса бўлгани, дур унади. Арзимас муддат ичида меҳнатингиз самарасини кўрасиз.

Одамлар эса юз йилда бир маротаба ғунча ёзадиган кактусни парваришлаб, гуллайдиган даврини умид билан кутишади.

Ери абадий музлик бўлган шаҳарларда боғдорчилик қилаётган кишилар ҳақида марказий матбуот саҳифаларида ўқиб қолдим. Созуқ иқлимли бундай жойларда мевали дарахт, хусусан олма воояга етиб, нишона кўрсатиши учун 10—15 йилдан зиёд муддат керак экан. Шунга қарамай, ўша шаҳар кишилари эзгуликка қўл уриб, боғбонликни касб қилибдилар. Шаҳар раҳбарлари уларни рағбатлантирувчи бир неча тадбирларни амалга оширибди.

... Республикамизнинг Марғилон шаҳри кўчаларида амалга оширилаётган ишлар ҳам таҳсинга сазовордир.

—Боғкўчалар шаҳар кўрки бўлиши керак. Шунинг учун ўз ҳовлиси олдида кичкина боғ яратган соҳибкор ҳамшаҳарларимизни биз доим бошқаларга ўрнак қилиб кўрсатамиз. Ҳатто улар учун махсус ҳурмат тахтаси ҳам ташкил этдик, — дейди Марғилон шаҳар ижроия комитети раиси Дониёр Нурматов.

Ҳамманинг нигоҳи тушиб турган бизнинг Тошкентда эса бутунлай тескариси. Эшиги ёнига мевали дарахт экиб қўйиб боши ғавғодан чиқмай келаётган кўпгина кишиларни биламан.

— Мана шу дарахт учун ҳар йили баҳор ва кузда ижрокомдан келиб жанжаллашиб кетишади. Акт тузишади, маъмурий чора кўрамиз деб қўрқитишади, — дейди эски танишим, оддий ишчи Ҳакимжон ака Охунов йўл бўйида беозоргина ўсиб турган икки туп мевали дарахтни кўрсатиб. Мен бу одамни эски танишим дедим. Умуман Ҳакимжон акани дарвозаси ёнидан ўтган йўловчи борки, албатта таниса керак. Чунки у киши катта магистраль кўчанинг гавжум йўлаги бўйига бежиримгина «дам олиш бекати» барпо этиб қўйган. Шундоқ ўтирган жойингизда олтиндай товланувчи узум бошлари, серҳосил олма шохлари осилиб ётади. Скамейка ёнидаги жўмракни бураб, муздай сув ичишингиз, салқинда бир лаҳза ҳордиқ чиқаришингиз мумкин.

Негадир шаҳарнинг оддий граждан ишчисининг мана шу ҳавас иштиёқ билан қилинган эзгулик иши Бошқармадаги баъзи одамларнинг ғашини келтирар экан. Улар дапқир-дапқир ғазаби жунбушга келиб, жанжал кўтариб туришаркан!

Ҳа, шаҳар бошқармасида гапи бошқа-ю, иши бошқа ўртоқлардан ташқари ўзимиз экмаймиз, эктиришга қўймаймиз, дейдиган ходимлар ҳам борга ўхшайди.

Сохта «боғлар» яратишга чек қўйиш пайти келди. Ҳар йили эрта баҳорда тантана билан шаҳарга экиладиган 1 миллион 80 минг туп манзарали дарахт ва буталар эгаллайдиган майдоннинг бир бўлагини инсоф билан мевали ниҳолларга ажратиб бермоқ зарур.

Миришкор боғбонларимизнинг хомчўтларига қараганда агар минг гектар ерга олма, ўрик ёки нок дарахти экилса, тўрт-беш йилдан сўнг ўша ердан кам деганда 90 минг тонна ҳосил йиғиб олиш мумкин, экан. Бу икки миллионли шаҳар аҳолисининг ҳар бирига 15 килограммдан мева тўғри келади демакдир. Ваҳоланки, территориясининг катталиги жиҳатдан иттифоқда Москвадан кейин иккинчи ўринда турувчи Тошкентнинг 26 минг гектар еридан 8 минг гектарини турли-туман манзарали дарахт ва буталардан иборат ҳосил бермас «боғлар» эгаллаб ётибди.

Шундай экан, шаҳарда мевали дарахтларни ўстиришдай хайрли ишга тўғаноқ бўладиган ҳар қандай баҳоналар пайини қирқиш вақти келди. Токи шаҳарда боғдорчилик билан ободончилик бир-бирини тўлдирсин. Чунончи, партия, ҳукуматимиз ўртага ташлаган Озиқ-овқат программасини ҳал этишда, табиат мутаносиблигини сақлашда ҳеч ким четда қолмаслиги керак.

Шаҳарда нима кўп, «бошбош»дан бошланувчи муассасалар кўп. Шулар қаторида ҳақиқий миришкор деҳқон— «Шаҳарнинг бош боғбони» раҳбарлик қиладиган бир идора таъсис этилса, нур устига аъло нур бўларди.

Шунда «шаҳардаги ҳар бир туп мевали дарахт тақдири билан ҳисоблашиш» қонун тусига кирса ажаб эмас!

7. ЯХШИДАН... БОҒ ҚОЛАДИ

Энди, юқорида шаънларига андак тил текизиб ўтган ўртоқларга айтадиган икки оғиз «ширин» сўзимиз бор: ҳадемай ёз ҳам ўтиб, кузги дарахт экиш мавсуми бошланади. Ўшанда бир донадан мева ниҳоли олиб, шаҳарнинг қоқ ўртасига ўтқазинг. Сўнг, орадан ўн йил эмас, икки-уч йил ўтди деб фараз қилинг.

Ана ўша дарахт остида ўтирибсиз. Шаҳар узра сарин ел қўзғалиб, бир дона оқ ўрик ёнингизга тушади. Уни шундоқ қаршингизда оқиб турган ариқнинг зилол сувига чайинг-да, енг! Қандай маза. Бу қадар ширин мевани умрингизда биринчи бор татиган бўласиз.

Бу хаёлот эмас,
муҳтарам меъморлар!
Бу бор гап, ҳурматли
қурувчилар!
Еримиз ана шундай
сахий ва танти.

Унга ишонинг! Ахир халқимизнинг «Яхшидан боғ қолади...» деган ҳикматли сўзи бор-ку!

Ўйлаймизки, бизнинг бу сўзлар ободонлаштиришда «тошкентча» йўл тутиб, ўз шаҳрини турли мевасиз дарахтларга тўлдириб юбораётган айрим масъул ўртоқларга ҳам тааллуқлидир...

САНЪАТ ЯНГИЛИКЛАРИ

КОЛХОЗДА КУЛГИ КЕЧАСИ

БЎКА районидаги Ҳамза номли колхоз маданият саройига республикамизнинг атоқли адиб ва санъат усталари кулгу кечасида иштирок этиш учун келдилар.

Кечани Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Саид Аҳмад очиб, колхоз меҳнаткашларининг мўл ҳосил етиштиришдек олижаноб ишларида муваффақиятлар тилади. Шундан сўнг саҳнага республика телевизион миниатюралар театрининг актёрлари, республикада хизмат кўрсатган артист Эргаш Каримов ва Роза Каримовалар чиқдилар. Улар ижросидаги ҳаётимизда учраб турадиган бюрократ ва пораҳўр, такасалтанг ва ишёқмас, лақма ва мансабпарастларни фош этувчи юмористик ва сатирик асарларни томошабинлар қувонч билан қарши олдилар.

Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Туроб Тўла, Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати, шоир Ҳусниддин Шарипов, республикада хизмат кўрсатган маданият ходими, шоир Назармат, таниқли ёзувчи ва шоирлардан Эргаш Раимов, Анвар Эшонов, Сафар Барноев, Шукур Қурбон ва бошқалар ўзларининг пахтакор ва деҳқонларга бағишланган лирик ва юмористик шеърларини ўқиб бердилар.

Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзи область бўлимининг масъул секретари Тоҳир Малик ишлаб чиқариш илғорларига рассомлар томонидан чизилган расмлар ва шоирларнинг уларга атаб ёзилган шеърларини тақдим этди, ташаббускор кишиларнинг келгуси ишларида янги муваффақиятлар тилади.

Кеча охирида район маданият саройининг ҳаваскорлик коллективи қатнашчилари қизиқарли концерт программаларини намойиш қилишди.

Н. СУЛАЙМОНОВА.

Редактор
Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ПУШКИН НОМЛИ МАДАНИЯТ ВА ИСТИРОҲАТ БОҒИДА

21, 22 июль соат 20.00 да

«МУШТУМ» КЕЧАСИ ЎТКАЗИЛАДИ

Кечада «МУШТУМ» журнали ижодкорлари, авторлар, Ш. ҒОЗИЕВ раҳбарлигидаги «ХАНДА» ансамбли, хонандалар, аскиячилар, қизиқчилар ва бошқалар қатнашадилар.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитетининг

«УЗБЕКСЕЛЬМАШ» ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ БАЗАСИДАГИ

214-ШАҲАР ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисосликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

токарь-универсал (токарь-каруселчи, программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори), **саноат ускуналари бўйича слесарь-ремонтчи, электр пайвандчи, слесарь, механик, йиғувчи, фрезерчи, электромонтажчи, машинада қолипловчи, слесарь-асбобсоз, штамповкачи.**

Ҳамма ихтисосликлар бўйича ўқиш муддати 6 ой.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Машғулотлар ўзбек ва рус тилларида олиб борилади.

Билим юртини битириб олган аттестатдаги баҳоларининг ўртача бали 4,5 бўлганларга олий ўқув юртларига киришда имтиёзлар берилади.

Билим юртини битирган ўрта маълумотлиларга ҳам билим юртини тугатганлик тўғрисида аттестат берилади.

Ўқувчиларга ҳар ойда 76 сўмдан стипендия, ишлаб чиқариш практикаси давридаги меҳнат ҳақининг 33 проценти берилади. Бошқа шаҳарликлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Билим юртида спорт секциялари, вокал-чолғу ансамбли ва миллий чолғу асбоблари ансамбли тўгараклари доимо ишлайди.

Машғулотлар группалар комплектлангандан сўнг бошланади.

ЎҚИШГА 8—10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ, 15 ЁШДАН 25 ЁШГАЧА БЎЛГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: билим юрти директори номига ёзилган ариза, турар-жойидан справка, соғлиғи тўғрисида справка, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома (ёки паспорт), 3х4 см. ҳажмида 6 дона фотосурат, таржимаи ҳоли.

Бошқа шаҳардан келган ўқувчилар турар-жойларидан пропискадан ўчишлари ва билим юрти ётоқхонасига пропискадан ўтишлари ҳамда ўзлари билан шахсий учёт карточкаси, ВЛКСМ аъзолиги учёт карточкаси ва комсомол билетини олиб келишлари зарур.

Ҳужжатлар ҳар куни соат 9.00 дан 17.00 гача қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳри, Ж. Обидова кўчаси, 70-уй (2, 16, 25, 29-трамвайлар, 8, 9, 115, 112, 72, 60, 24, 44-автобусларнинг «Ғалаба боғи» бекати).

Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги

ЎЗБЕКИСТОН «ИРГИДРОМАШ» ЭКСПЕРИМЕНТАЛ ЗАВОДИГА

станокчилар (токарлар, фрезерчилар, каруселчилар, тиш чиқаргичлар, бурғуловчилар), **газ-электр пайвандчилар, слесарлар; инструментальчилар, технологик ва ностандарт ускуналар ва металл конструкцияларни йиғувчилар, гидравлик ускуналарда ишловчилар; станоклар ҳамда қуюв ишлаб чиқариш электрон ускуналарининг созловчилари, пайвандлаш ускуналарини созловчилари; қуюв ишлаб чиқаришнинг мутахассислари, кранчилар, электрокара ҳайдовчилар, оғир юк ташувчи автомашиналарнинг ҳайдовчилари, К-700 тракторининг ҳайдовчилари.**

КЕРАК

Иш ҳақи — ишбай—мукофотли.

Завод қошида ўқув комбинати бор. Ўқиш пайтида стипендия тўланади.

Заводда ётоқхона, болалар боғчаси, ясли мавжуд. Навбат тартиби билан Наримонов шаҳрида квартира берилади.

Ишчиларни завод автотранспорти ташийди.

Бизнинг адрес: Наримонов шаҳри, Лихачев кўчаси, 41-уй (121, 133-автобусларнинг «Водник» бекати). Телефон 90-34-39.

Ш. Р. РАШИДОВ НОМИДАГИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК КОМБИНАТИ

85-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

1984—85 ўқув йили учун тўқувчилар, йигирувчилар, ип ўровчилар, хом ип етказиб берувчиларни тайёрлаш группаларига 8—10 СИНФ ҲАЖМИДА МАЪЛУМОТЛИ ҚИЗЛАРНИ

ЎҚИШГА ТАКЛИФ ҚИЛАДИ

Ўқишга қабул қилинганлар ойига 70 сўм миқдорида стипендия билан таъминланадилар, шунингдек ишлаб чиқариш практикаси даврида иш ҳақининг 50 процентини оладилар.

Бошқа шаҳарлардан келганлар ётоқхона билан таъминланадилар.

Ўқиш муддати — 1 йил ва 3 йил.

Билим юртини имтиёзли диплом билан битирганлар олий ўқув юртларининг кечки ва сиртқи бўлимларига ўқишга киришда имтиёзлардан фойдаланадилар.

Билим юрти қошида профилакторий мавжуд, бичиш ва тикиш, тўқувчилик курслари ишлаб турибди. «Текстильщик» спорт комплекси ва тўқимачилар Маданият саройи эшиклари очиб қўйилган.

МАШҒУЛОТЛАР ГРУППАЛАР ТЎЛГАНДАН СЎНГ БОШЛАНАДИ.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни тақдим этиш лозим: директор номига ариза, туғилганлиги тўғрисида гувоҳнома (ёки паспорт), маълумоти тўғрисида гувоҳнома (ёки аттестат), соғлиғи тўғрисида справка (286-форма), турар жойидан справка, 6 дона фотосурат (3х4 см.).

Бизнинг адрес: Тошкент шаҳри, А. Қаҳҳор кўчаси, 34-уй (2, 3, 80-автобусларнинг «Билим юрти» бекати).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БУГУН

МТ I. 9.00 — «Время». 9.40 — Мультфильмлар. 10.05 — «Қувноқ стартлар». 10.40 — Илмий-оммабоп фильм. 11.00 — Концерт. 11.20 — «Учрашув жойини ўзгартириб бўлмайди». Телевизион бадиий фильм. 4-серия. 12.35 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.15 — Ҳужжатли фильм. 15.35 — Рус тили. 16.05 — «Тўрт танкчи ва бир ит». Телевизион бадиий фильм. 15-серия. 16.55 — Концерт. 17.45 — Телефильм премьераси. 18.40 — Гандбол. Эркаклар. СССР — Венгрия. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — «Ҳамдўстлик». 20.05 — «Учрашув жойини ўзгартириб бўлмайди». Телевизион бадиий фильм. 5-серия. 21.30 — «Время». 22.05 — «Сан-Ремо фестивалида». 23.05 — Дунё воқеалари. 23.20 — «Поэзия». В. Казин.

МТ II. 9.00 — Гимнастика. 9.30 — Телефильм. 9.35 — «Афсона». Бадиий фильм. 11.00 — «Горнчилар, қаердасиз». 11.30 — Фильм-концерт. 12.15 — 12.45 — Калуга архитектураси. 13.05 — 15.10 — Болалар учун фильм. 15.40 — Л. Н. Толстойнинг «Уруш ва тинчлик» романидан парчалар. 17.00 ва 18.00 — Янгиликлар. 18.50 — «Гусарнинг унашиши». Телевизион бадиий фильм. 20.00 — 20.30 — «Ҳаракат хавфсизлиги учун». 20.45 — Музика ва созандалар ҳақида. 21.30 — «Время». 22.05 — Футбол бўйича СССР чемпионати. «Спартак» —«Динамо» (Киев).

ЎзТВ I. 10.00 — «Ахборот». 10.20 — Телефильм. 10.50 — «Бойчечак». 11.20 — «Болаликнинг сўнгги ёзи». Телевизион бадиий фильм. 3-серия. 12.25 — Телефильм. 13.00 ва 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — «Ёшлик». 18.45 — «Ишга тушириладиган қурилишлар — ўз муддатида!» 19.15 — «Ахборот». 19.30 — Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Черноморец». 21.20 — Катталар учун мультфильм. 21.30 —«Время». 22.05 — «Баҳс». 23.20 — Янгиликлар.

ЎзТВ II. 9.00 — 17.05 — МТ II. 18.45 — Музикали телефильм. 19.15 — Адабий театр. Отаёр. 19.45 — Телефильм. 20.00 — Тошкент янгиликлари. 20.20 — Ўзбекистон композиторларининг романслари. 21.00 — «Транспорт ва йўловчи». 21.30 — МТ II.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
/ "Ташкентская правда" /
Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного совета народных депутатов

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000. Тошкент — П, ЛЕНИН кўчаси, 41

ТЕЛЕФОНЛАР: редактор ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916, 325748, масъул секретарь—334808, 325353, секретариат — 325750. БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 325778, саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749, қишлоқ хўжалиги — 325647, пропаганда; совет қурилиши — 325645, фан, маданият ва олий ўқув юртлари — 325553, адабиёт ва санъат — 325767, ахборот, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик — 325733, хатлар ва оммавий ишлар; фельетонлар — 334048, 325354. Фотомухбир — 325894.

Р-09328. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС: 64684. В. 1744. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12